

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva cesta 16, Telefon 72

Izhaja vsak petek.

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 1-50 Din, polletno 15 Din, celoletno 30 Din; za inozemstvo četrletno 12 Din, polletno 34 Din, celoletno 68 Din. — Račun poštne hranilnice, podružnica v Ljubljani, št. 10.711.

Po volitvah v Zbornico za trgovino, obrt in industrijo

Volitve v Zbornico za trgovino, obrt in industrijo so končane. Izid bo v podrobnem znan šele v nekaj dneh. Bodi uspeh po številu mandatov kakršenkoli, naše trgovstvo in obrtništvo je krepko nastopilo proti jerobstvu, ki mu ga hočejo okoli vratu obesiti združeni klerikalci in radičevci.

Da se pravilno presoja izid, je treba pomisliti, da sta obe vladni stranki (radikali in radičevci) na vso moč podpirali SLS, ki od naša dobiček te pomoči. Kdor bo dosežene številke presojal, jih bo moral s tega stališča ceniti.

Ne morem se posloviti od teh volitev, ne da bi na tem mestu še enkrat v trajen spomin vsej naši javnosti ne poudaril velike sramote, da je radičevska stranka g. Ivana Puclja (nekdaj Samostojna kmetijska stranka) v važnem javnem zastopstvu priskočila z vsem vladnim pritiskom na pomoč — klerikalcem. Opetovano je minister za trgovino in industrijo, ki je radičevce, z raznimi dejanji in tudi z zlorabami podprl agitacijo SLS.

V politiki se mora vsakdo vprašati: Čemu? To vprašanje so si stavili tudi voditelji radičevcev (zeleni generali). Bil so toliko odkriti, da so povedali, zakaj so šli klerikalcem za hlapce: da namreč uničijo SDS. Sicer vsak pameten človek vidi, pa naj volitve v Zbornico pokažejo kakršenkoli izid, da bo SDS obstajala in se krepko dalje razvijala. Recimo, da bi se želja zelenih generalov izpolnila! Kdo bi imel korist od tega? To vprašanje so si menda gg. radičevci pozabili postaviti. Odgovor bi bil jasen:

Vsako oslABLJENJE SDS je v korist SLS. V škofigi in po vseh klerikalnih organizacijah bi vriskali od veselja, če bi SDS izginila.

Ko bi torej SLS doživela to veselje, bi pogledala okoli sebe, ali ji je še kdo napoti. Sicer se bivša SKS obnaša tako ponižno, da namešča klerikalne učitelje, kjer želi SLS, vendar sem prepričan, da nazadnje v očeh SLS vendar ne bi našla milosti. Lepega dopoldneva bi si klerikalizem celo Pucljevo stranko privoščil za zajtrk.

Strašna je slepota zelene generalitete. Prostovoljno koplje grob sama sebi.

Mi pa moramo iz tega dogodka črpati ta nauk, da se moramo zanesti le nase, krog sebe pa zbrati vse one Slovence, ki res napredno mislijo. Bivša SKS je tako rekoč sama sebe obsodila, da je nepotrebna, ko je zdaj privešek SLS. Vidim pa, da mnogi napredni možje tega izdajstva ne odobravajo. Te volitve so bile dokaz, da imamo v glavnem dvoje front. Če si je bivša SKS izbrala prostor na klerikalni strani, naj gg. voditelji kar tam ostanejo.

Naša SDS pa je po poletnem miru, dasi pri minulih volitvah ni bila neposredno udeležena, ampak je le podpirala stanovske liste trgovskih gremijev in obrtniških zadrug, prebujena in pogumno pričakuje nadaljnega dela in bojov. Vse prijatelje napredne misli vabim, da nam pomagajo v velikem organizacijskem in gospodarskem delu, ki ga naša SDS pripravlja za jesensko in zimsko dobo.

Narodni poslanec dr. Gregor Žerjav.

Obsodba škofovega izrabljanja duhovniškega oblastva

Kaj pravi ministrstvo ver na škofove članke proti „Domovini“

Čitatelji našega lista se gotovo še spominjajo hude borbe ljubljanskega škofa dr. A. B. Jegliča proti našemu listu, zlasti pa škofovega članka v 9. številki „Domoljuba“ z dne 4. marca 1926. pod naslovom „Ali Vam je list „Domovina“ nevaren?“

Ljubljanski škof je hotel zabraniti čitanje „Domovine“ v imenu „prirodnega in cerkvenega zakona“, češ, da ta list „ruje proti veri, cerkvi, zakramentom, škofom, duhovnikom, katoliškim možem in proti resnici vobče.“

Škofje imajo sicer pravico in dolžnost po kanonu 1395, točki 1., in kanonu 1405, točki 2., kodeksa katoliškega cerkvenega prava,

da iz upravičenih razlogov zabranjujejo škodljive knjige in časopise ter da odvrčajo svoje vernike od slabega in prepovedanega štiva.

Ljubljanski škof pa je „Domovino“ enostavno zabranil in ni v ničemer dokazal niti poizkušal dokazati, da bi bila „Domovina“ obsodbe vreden list, ki bi se mu lahko očitalo protiversko in proficerkveno delovanje. Šele uredništvo „Domoljuba“ je skušalo k škofovemu članku dodati nekoliko razlage, toda ta dostavek je izšel samo kot polemika s pisanjem „Domovine“ in se omejuje na obrambo Slovenske ljudske stranke, ki je baje „po-

litična stranka, ki hoče ne samo privatno, nego vobče vse javno življenje urediti po edini pravih krščanskih načelih in ki edina vodi politiko v luči krščanskih resnic.“ To naj bi bila utemeljitev službenega cerkvenega akta, s katerim g. dr. Jeglič, podpisan kot nadpastir, zabranjuje vernikom čitanje političnega glasila druge stranke.

Umljivo je, da naši poslanci niso molčali k škofovemu članku. Dr. Pivko in dr. Žerjav sta se obrnila s pismenim vprašanjem dne 16. marca 1926. na ministrstvo ver.

Katoliški oddelek ministrstva ver je odgovoril poslancu dr. Pivku z aktom od 15. junija 1926., ki dokazuje jasno in nedvoumno, da ministrstvo ver strogo obsoja dejanje, ki ga je zakrivil ljubljanski škof s svojim političnim člankom, ki nikakor ni v skladu s cerkvenim dostojanstvom ljubljanskega škofa. Odgovor ministra prosvete poudarja dobesedno:

„Tako tolmačenje službenega cerkvenega akta, s katerim g. dr. Jeglič izrecno kot nadpastir prepoveduje vernikom čitanje političnega glasila, je flagrantno kršenje predpisov čl. 12. zadnji odstavek naše državne ustave, ki prepoveduje verskim predstaviteljem, da bi v strankarske svrhe zlorabljali svojo duhovniško oblastvo. To je kršenje temeljnega državnega zakona, ki ga je treba tem bolj obžalovati, ker ga je storil cerkveni veledostojanstvenik, ki je po svojem visokem položaju poklican, da prednjači podrejeni duhovščini v lojalnem spoštovanju zakonskih predpisov.“

Ker pa navedeni predpis naše državne ustave do sedaj nima potrebne zakonske sankcije, ne preostaja nič drugega, kakor da se po pristojnem potu obrnem na vrhovno cerkveno oblastvo, da g. škofa v interesu dobrih medsebojnih odnošajev med cerkvijo in našo državo zavrne s stranpoti strankarske politike na edino pravilno stezo nepristranskega vršenja njegove vzvišene pastirske službe.“

Naša „Domovina“ je torej prejela sijajno zadoščenje. Javnost ve sedaj, da je bila gonja ljubljanskega škofa proti „Domovini“ čisto politična stvar in popolnoma nič verska ter da je g. dr. Jeglič svojo duhovniško oblastvo izrabljal v strankarske svrhe in kršil določbe našega temeljnega državnega zakona. Zelo jasen je tudi migljaj ministra, ki pravi pravilno, da je kršitev zakona tem bolj obžalovanja vredna, ker jo je storil cerkveni dostojanstvenik, ki bi moral prednjačiti v spoštovanju zakonov.

Sedaj bomo videli, kaj poreče papeška stolica, kateri je naša vlada izročila nezaslusno afero v ureditev in jo pozvala, da škofa kliče k redu.

Po vsej Sloveniji gre glas:
Le „Domovina“ je za nas!

Politični pregled

V Beogradu se giblje vse politično življenje sedaj samo okrog tega, kakšen naj bo izhod iz vladnih težkoč. Na različne govornice in vesti o težkočah v vladi je izjavil ministriški predsednik Uzunović, da vlada med obema vladnima strankama popolno soglasje in da niso potrebne v vladi nikake spremembe. To vse pa menda ne bo tako dobesedno držalo, ker je znano, da

zahtevajo radičevci odstop ministra dr. Nikića.

Stepan Radić se pač ne bo nikdar sprijaznil z mislijo, da njegova stranka sodeluje v vladi s skupino, ki se je uprla njegovi diktaturi ter ustanovila lastno stranko. A tudi med radikali se nasprotja ne bodo zlahka potlačila, vendar se pred prihodom Pašića, ki se nahaja sedaj v Cavtatu, najbrže položaj ne bo izpremenil. Prihod Pašića v Beograd se pričakuje še pred sestankom Narodne skupščine, ki bo dne 4. oktobra. Ena zadnjih kombinacij je, da bo namestnik sedanjega ministrskega predsednika Uzunovića predsednik Narodne skupščine Trifković, za katerega je tudi Pašić, ki sam zaradi šibkosti zdravja baje ne mara vzeti v roke težavnega vladnega krmila.

Kot veliko zanimivost je beležiti, da se silijo v vlado tudi naši klerikalci.

ki kaj hitro izvohajo, da bi se spričo nape tega položaja mogoče dalo kaj zmešetariti. Nedvomno je, da bo SLS storila vse za vstop v vlado, če se bo le kdo hotel z njimi družiti. Njim je vstop v vlado že skrajno potreben, ker so klerikalni volilci vedno glasnejši s svojimi zahtevami po pametnejšem in plodnejšem delu svojih poslancev, ki danes kljub temu, da štejejo preko tri četrtine vseh slovenskih poslancev, ne pomenijo ničesar in ničesar storiti ne morejo, ker jih nobena stranka ne uvaža. Uverjeni smo, da bi klerikalci tudi mirno zatajili svojo avtonomijo, če bi se jim kot plačilo za to obljubili ministriški stoli. Klerikalci stavijo za vstop v

vlado baje samo ta pogoj, da se odstrani iz vlade g. Pucelj.

Zelo mnogo se govori sedaj v Beogradu o ministru za trgovino in industrijo dr. Krajaču, ki je sestavil nekak načrt za ozdravljenje gospodarskih razmer. Ta načrt, ki je precej neresen, je zelo

omajal položaj dr. Krajača

in se kljub zanikanju vesti o vladnih težkočah govori o tem, da bo dr. Krajač moral odstopiti.

V splošnem so politične razmere v Beogradu sedaj tako nejasne, da se ne dá prav nič prerokovati, kaj nam bodo prinesli prihodnji dnevi.

Samostojni demokrati se po vsej državi marljivo gibljejo in vedno večje množice naroda se jim priključujejo. V nedeljo se je vršil

veličasten shod poslanca Pribičevića v Somboru.

o katerem piše tudi radikalno časopisje, da je bil izredno dobro obiskan, odnosno da je bil eden največjih političnih shodov v tem letu. Izvajanjem glavnega voditelja SDS Svezotarja Pribičevića je občinstvo burno pritrjevalo.

Med zunanjepolitičnimi dogodki je omeniti predvsem

napetost med Francijo in Italijo.

ki se odraža zlasti v protifrancoskih demonstracijah v Italiji in protitalijanskim v Franciji. Nahujskani fašisti so napadli že več francoskih konzulatov. Tudi italijansko časopisje piše vedno ostreje proti Franciji, ki bi najbolje storila, da bi pokazala roge domišljavim Italijanom ter jih naučila nekaj kozjih molitvic.

Velik dogodek je dejstvo, da se nahajata Francija in Nemčija

pred sporazumom, ki bo ublažil nekdanje napeto razmerje med obema državama, kar bo pomenilo važen činitelj za evropski mir.

DOPISI

IG-STUDENEC. Tudi pri nas smo včasih dobre volje. Zakaj bi pa ne bili! Imamo v sredi vasi studenček z dobro pitno vodo. Toda, kaj voda, ko nam je ljubši «Florian», ki nam teče v usta noč in dan! V bližini studenca včasih letajo komarji in iščejo zavetišča. Mnogokrat jih zaslede njihovi starši. Bila je prijazna nedelja v septembru, ko je priredilo eno domačih društev vrtno veselico. Ob zvokih godbe se je zabaval neki mladenič z mlado Orlico. Pa ju je naposled izsledila njena mati, ki se je bala za svojo hčerko. Fant se je zaradi tega zelo raztogotil in začel obdelovati mater s pestjo, tako da je morala ta zbežati. V znak zmage je fant oddal še dva strela s samokresom. Mislimo, da nam taki izgredi niso prav nič v čast.

SV. JOŠT NA KOZJAKU. Ko je prejšnji mesec po grdem deževnem vremenu zasijalo solnce, smo jaz in dva moja prijatelja krenili po strmih griču k Sv. Joštu k maši. Ker je pot težavna, smo prišli do cerkve vsi premčeni od potu ter potrebni kratkega oddiha, ki smo si ga privoščili na ta način, da smo sedli na klop poleg farovža. Nič hudega sluteč smo si brisali znoj s čela. Nenadoma pa je pridirjala neka ženska iz cerkve v farovž in iz farovža k nam s sekuro v roki ter nam velela ustati. Mi kot stari vojaki smo njen ukaz takoj izpolnili. Nato je začela ženska razbijati klop. Mi smo jo debelo gledali, ker se nam je zdelo, da ni vse v redu v njeni glavi. Nato smo šli narazen vsak s svojim grehom: mi, ki smo ostali zunaj cerkve, in ona, ki je na božji dan sekala kakor naši drvarji tam v gostih šumah.

MARENBERG. Akcija za nabavo prvovrstnih bikov-originalcev čistokrvne marijadvorske pasme v Avstriji, katero vodita prevaljski sreski ekonom g. Stoklas in sreski veterinar g. Štibler, je tako daleč uspela, da dobi prevaljski sodni okraj v celem 6 bikov plemenjakov, od teh 3 brezplačne državne. S tem bo ustrezno vroči želji tamšnjih naprednejših kmetovalcev, kajti osvežitve krvi je za razvoj pasme in povzdigo rentabilnosti živinoreje velikega pomena. Ker se naš marenberški okrajni zastop ni udeležil te pre-

Soteščan:

Zmešnjave

(Dogodbice iz vaškega življenja.)

(Dalje.)

«Kako? Ako ne pomaga lepa, mora izdati grda beseda. Marjeta, postavi se, povej jim, kaj zahtevaš! Reci takole in takole in če je treba, udari ob mizo, pa bo šlo. Ako pa še ne pojde, pusti delo in opravke, vlezi se ter reci: kaj mi mar, dela naj gospodar!»

«To bi najbrž ne bilo brez uspeha. Ampak jeziki bi me oglodali...»

«Eh, veš kaj, nič ti ne morejo škodovati. Lojze te pozna in nič slabega ne verjame o tebi.»

Marjeta je nasedla navihani sosedu ter je začela nagajati očetu. Že tistega dne po kosilu je legla in mu pokazala svojo odpornost.

«Ali si bolna?» je zaskrbelo mater. «Pa toliko dela imamo!»

«Nič me ne briga vaše delo. Delata naj gospodinja in gospodar...»

«Oho!» je ostrmel Brdar, nevajen takih očitkov. «Marjeta, odkod pa taka izprememba?»

«Od tam kakor vaša nepopustljivost. Vi ne potrebujete zeta in jaz ne maram biti dekla.»

«A tako! Od tukaj vleče veter. Kdo te je neki naučil, da si tako porasla? Ampak strahilo je za plašljivce, punica, da veš...»

Dekle se je zagnalo v obupen jok. Planilo je iz postelje, si pulilo lase in trkalo s čelom ob steno.

«Zid je trši ko glava,» se ji je rogal, «in oče je več kakor otrok. Punica, to si zapomni!»

«Revica!» se je Marjeta smilila materi. «Pa ji zapiši, jaz ti ne branim. Čigava bo krivda, če bi si nazadnje kaj naredila?»

«Zdaj ji pa nalašč ne zapišem. Nikdar ne sme misliti, da me je prisilila ali premagala. Prav, da mi je pokazala svojo hudobnost.»

«Kakršni ste vi z mano, tako bom jaz proti vam...»

«Marjeta, saj bo vse tvoje,» jo je mirila mati. «Nikar se ne kregaj!»

«Ampak po moji smrti,» je dostavil oče. «Lastni otrok me ne bo nikdar metal pod kap.»

Tisti dan Marjeta ni prišla za nobeno delo. Samo nekaj loncev je razbila od jeze in latvico kislega mleka je treščila pred mater, ki jo je prosila, naj ga posname. Odslej so bili pri Brdarju prepiri na dnevnem redu. Daleč po vasi so čuli Marjetino cviljenje in kreganje vznejevoljenega očeta.

Tako je šlo nekaj mesecev, končno pa je hči uvidela, da s silo ne more ničesar doseči. Izbrati je morala torej drugo pot do svojega cilja. Začela je molčati ter ni ves teden izpregovorila besedice z očetom. Medtem pa so se mu Kričajevi hlinili na vse pretege in rahlo obsojali hčerino zamerljivost, kakor so bili dogovorjeni.

Tudi to ni obrodilo željenega sadu. Marjeta se je naveličala molčanja, pričela je ogovarjati očeta, ki ji je odgovarjal spočetka kratko, pozneje pa je pozabil, kar je bilo med njima in odpustil njeno obnašanje. Hči je postala zopet pridna in zgovorna, zraven pa

je neprestano ugibala, kako bi pripravila očeta do važne odločitve. Zatekla se je k raznim nebeškim priprošnjikom, ki so jo navdušili za romanje na Šmarno goro. Bolj kakor na goro pa jo je gnalo h kapelici svetega Antona, stoječi pod cerkvijo, kamor se zatekajo dekleta za milost svetega zakona.

Nikjer ni Marjeta še s toliko gorečnostjo opravila svoje pobožnosti kakor tukaj na tem romarskem kraju. Z velikim hrepenenjem je zamajala čudoviti zvonec in ustnice so ji kar same od sebe šepetale prošnjo tako čarovito lepo, da jo noben svetnik ne more zavreči. Dolgo se je v mehkih občutkih topila ob kapelici in ko jo je končno utrujeno premagal spanec, tedaj so jo zazibale čarobne sanje. Šmarnogorska kraljica je prihajala v dolgi procesiji z gore nizdol proti kapeli. Tu je obstala; nasmehnila se ji je z rajskim usmevom, kakor bi se bila zarja razlila krog njenih ustnic. Svoje lilijske roke je položila na njene rame ter ji je pričela govoriti. Zbudila se je vsa omamljena od prečudne lepote, a takrat je že tudi izginila prikazen in nebeška procesija je bila končana.

O tem je pripovedovala Marjeta doma ves teden vsakomur, kdor jo je hotel poslušati. Strmeči materi pa je še posebej povedala, da ji je prikazen naročila, naj oče ne odlaša z njeno možnostjo. Tudi božja volja je namreč, da si izbere naslednika. Čim delj bo odlašal, tem manj blagoslova bo rosilo na njegovo hišo.

Brdar pa si ni dal dopovedati. Tega ni mogel verjeti niti sami šmarnogorski kraljici, kaj šele Marjeti in Kričajki, ki iščeta lastne

koristne gospodarske akcije, želimo, da sodeluje pri bodočem proračunu okrajnega zastopa vsaj eden izmed gori navedenih gospodov, da ne bomo zaostajali za prevajalskim sodnim okrajem, ki je po vrhu še brez okrajnega zastopa, pa ima vendar zabeležiti lepe uspehe na gospodarskem polju. — Več kmetovalcev iz marenberškega sodnega okraja.

SV. TROJICA V SLOVENSKIH GORICAH. Tukaj se namerava ustanoviti kmetijska nadaljevalna šola. Izvolil se je v to svrhu že pripravljajni odbor. Poučevalo se bo od 1. novembra do 31. marca po šest ur na eden, in sicer: verouk, kmetijsko računstvo, kmetijsko spisje, kmetijsko prirodoznanstvo, gospodarstvo, združništvo in zakonodaja. Zeleti je le, da se za to šolo, ki bo za nadaljnjo izobrazbo našega prebivalstva največjega pomena, oglasi čim več mladeničev.

ZBELOVO PRI LOČAH. Dne 8. in 12. t. m. je priredilo delavstvo tovarne «Drava» veselico v prid podpornemu skladu delavcev. Pri tej priliki sta se uprizorili dve burki, ki sta prav dobro uspeli. Nastopil je tudi tamburaški zbor. Kljub temu, da so se tamburaši vadili le malo časa, smo bili presenečeni, ker so prav dobro zasvirali nekaj komadov. Vidi se jim, da so marljivi in vztrajni. Njihov nastop nam je dokaz, da bodo v kratkem času lahko sodelovali tudi pri večjih prireditvah. Ta zbor je pričetek nadaljnega izobraževanja, ki smo ga v naši okolici zelo potrebni. Prireditvi sta moralno prav dobro uspeli, čeprav tega žal ne moremo trditi glede gmotnega uspeha. Razposlala so se vabila vsem bližnjim krajem, tudi v Konjice. Udeležba iz gornjih krogov je bila s par častnimi izjemami enaka ničli. Žal, da je tako malo smisla za takšne koristne prireditve. Gospoda, delo ni lahko, lahko pa bi s svojim obiskom pokazali, da znate ceniti delo.

SV. MARTIN NA POHORJU. Prosim, da daste tudi meni malo prostora v «Domovini», saj od nas se itak zelo malo poroča. Tukaj je pogorelo poslopje gostilničarja g. Maksa Furmana. Goreti je začelo na Malo gospojnico zjutraj ob 5. Zabeležiti moram ob tej priliki redek dogodek, da je našemu gasilnemu društvu zgorela obleka. To je slabo izpričevalo za naše gasilno društvo. — Še eno smešno zgodbo Vam moram opisati. Pri nas smo dobili tri zvonove za podružnico sv. Uršule.

koristi. Posebno zadnji bi bil že zdavnaj pokazal vrata, toda kdo mu bo potem pomagal pri delu, ko je v okolici pomanjkanje kmetijskih delavcev.

Radi tega se je moral navidezno nekam odločiti. Tudi Lojze je zahteval jasnosti, drugače je nameraval poiskati kako službo. Brdarju torej ni kazalo drugega kakor nekoliko popustiti, kar mu more le koristiti, ne pa škodovati. In res je razveselil Kričajko z odločitvijo, da bodo jeseni obhajali ženitovanje.

Z vso resnostjo so se začeli pripravljati. Mizar je delal skrinje in omare za obleko, krojači in šivilje so šivale vse poletje, pa tudi drugi rokodelci so bili zaposleni. Pobahati so se hoteli pri Kričaju in odpraviti sina k sosedu tako, kakor še ni bil zlepa kak sin odpravljen od hiše.

Tako je v pripravljajanju potekala jesen, a Brdar še ni kazal najmanjše volje za izročitev posestva. Našel je dokaj tehničnih vzrokov in prestavil svatbo na predpust. Tu je nekaj obolel in preložil na veliko noč. Takrat začne zopet poljsko delo in ženitovanje je bilo odglašeno na jesen.

Radi vednega odlašanja je bil Lojze silno nejevoljen in Kričajka vsa obupana. Videla sta, da zlepa nič ne opravita, zgrda pa tudi ne moreta kaj doseči. Fant je že mislil vse nade obesiti na klin, mati pa je bila neodjelniva ter je ne glede na zapreke prodirala naprej. Videla je, da mora začeti zopet nekaj novega, zakaj Brdarju množi gospodarstvo oremoženje, zato se mu noče odreči. Ako bi

Na dan blagoslovitve zvonov je bilo prav veselo. Klerikalna gospoda je najela tri kuharice, ki so pekle, cvrle in kuhale raznovrstne jedi. Kljub temu je bil naš mali organist še vedno lačen, da je zlezal na češnjo, kjer se je sladkega sadu tako nadeval, da je padel z drevesa in se skoro ubil. Da ga niso naši fantje močno ribali s svežo vodo, bi ga najbrže zadela smrt s svojo koso.

KOZJE. Dne 19. t. m. se je vršil občni zbor Obrtne zadruga v Kozjem. Izvršilo bi se vse v najlepšem redu, če ne bi prišlo pred zaključkom seje do viharja zaradi članarine. Pisec teh vrst je stavil predlog, da se zviša članarina za 1 Din. Predlog je bil od večine tudi odobren. Samo nekaj ljudi se ni zadovoljilo s tem, da samo svoj predlog utemeljijo in zahtevajo njegov vpis v zapisnik, temveč so predlagatelja hotela dejansko napasti. Opozarjamo tovariše obrtnike, da to ni prava pot za doseg cilja, in protestiramo proti temu, da bi se na naših sejah skušali sklepi izsiliti s pestmi. Končno še naslednje: Na naših sejah naj se ne govori več nemški! Vsa hvala g. Friškoviču kot dosedanjemu komisarju in novoizvoljenemu tajniku. Prosim ga, da ostane še za nadalje zaščitnik obrtniškega stanu.

SV. EMA PRI PRISTAVI. Dragi čitatelji «Domovine», čeprav Vas je še malo v naši fari, vendar upam, da Vas bo do novega leta še enkrat toliko, ker boljšega lista si ne more nobena kmečka hiša želeti, kakor je naša «Domovina». Zatorej, dragi sofarani, ki se še niste preveč narskali klerikalnega strupa, naročite si «Domovino», ker povsod se sliši glas, da le «Domovina» je za nas! Gotovo ne bom zapisal laži, če rečem, da imajo pri vsaki hiši, ki pričakuje obisk, navado, da vse očedijo kolikor najbolj mogoče za slovesen sprejem gosta. Tudi naša farna hiša božja je dobila 14. t. m. obisk visokega gosta, g. škofa lavantinske škofije, ki je prvič v tej cerkvi birmoval našo deco. Radovedni smo, kakšen občutek je imel v naši zamazani cerkvi. Naš gosp. župnik, katerega vsi imamo radi, je že skoro pol leta vedno prosil, da bi pomagali osnažiti in obeliliti cerkev, ker že ni bila 27 let obeljena. Cerkveni ključar Anderlič je seveda obljubil, da bo on prvel to delo, ali kdor odlaga, navadno odloži in nazadnje ničesar ne stori. Vse je bilo že pripravljeno, ali prišel je čas burne agitacije za volitve v

ga mogla spraviti v uboštvo, bi bil prej pripravljen preložiti skrbi na mlade rame.

Naravnost v nepoštenost so zavajale take misli sebično sosedo. Izvohala je, da hrani sosed v sobni omari veliko vsoto denarja; znesek je obsegal ves letni izkupiček iz gospodarstva in je bil pripravljen za hranilnico. Ta denar bi moral kam izginiti vsaj za toliko časa, dokler mož ne prepiše kmetije. Po poroki ga bo vrnila novemu gospodarju.

Njena hči Tončka je bila izurjena v takih opravilih in je bila pripravljena pomagati bratu do stalnega doma. Nudilo se ji je dovolj priložnosti, zakaj pri Brdarju niso nikoli zapirali oken, ko so odhajali na polje. Tisto popolne je Brdarica pozabila zakleniti vežna vrata, kar je opazila deklina in porabila priložnost za nepošteno delo.

Tatvina, izvršena začetkom tedna, je bila odkrita šele v nedeljo, ko je hotel Brdar denar naložiti v hranilnico. Ves izven sebe je zagnal obupen krik. Prihiteli so sosedje in ugibali na vse načine, kako in kje bi lovili tatu. Nikomur se ni seveda sanjalo, da se pravi storilec nahaja v njihovi sredini. Iskali so ga tam, koder ni vodila nobena sled in ni bilo tudi nobenega znamenja o tatvini.

Jazbec, Brdarjev sosed, se je v zasledovanju hotel na vsak način povspeti do odlikovanja. Dan na dan je vohal za nepoštenjakom in če je našel le količkaj sumljivega, je kričal o uspehih. Ko so se mu izjalovili številni poskusi, se je zatekel k vraži, živeči v ljudskem izročilu. Onemu, ki ga je dolžil tatvine, je odstrigel nekaj las ter jih je vpletel v blagoslovljeno vrv pri zvonu vaške podružnice. Ko

Zbornico za trgovino, obrt in industrijo, pa je Anderlič vse delo pustil in šel na agitacijo za konzumarje. Mislimo, da ni posebno mnogo opravil z agitacijo, ker te vrste prijatelje obrtnega stanu obrtniki že dokaj dobro poznajo, cerkev je pa le ostala na dan birme razdrapana po zaslugi Anderliča.

TINSKO. Poročil se je v nedeljo 12. t. m. gosp. Janko Novak, posestnikov sin in tovarniški delavec, z gospodično Krausovo. Naprednemu paru želimo obilo zakonske sreče.

ŠMARJE PRI JELŠAH. Poročamo sicer pozno, vendar moramo okrcati naslednje: Vsa druga leta so pobožni romarji, ki prihajajo v našo romarsko cerkev ob Veliki gospojnici, že na predvečer tega praznika po stari romarski šegi igrali romarski venec. Letos so pa romarje raz prižnice povabili v Katoliški dom na gledališko predstavo. Cerkev je seveda ostala prazna. No, «Slovenski Gospodar» in politični pridigarji, kje peša vera? Zato, ker resnico zapišemo, bo seveda zopet naša nedolžna «Domovina» brezverska. Če bi se zopet Kristus prikazal, bi oštel te izkoriščevalce vernega ljudstva, kakor je svoječasno pręgnal iz božjega svetlišča prekupčevalce.

Porotne razprave

V LJUBLJANI.

Pretkana sleparica. V pondeljok se je začelo jesensko zasedanje ljubljanskega porotnega sodišča. Kot prva se je zagovarjala Angela J. iz Ljubljane, strežnica pri odvetniku dr. Gustavu Gregorinu. Obtoženka je jemala na račun svojega gospodarja razno blago v trgovini ter s to sleparijo povzročila trgocevu za blizu 9000 Din škode. Porotniki so potrdili vprašanje o krivdi, na kar je bila Angela obsojena na 15 mesecev ječe. — Razprava proti Ani Špilakovi radi sleparstva je bila ponovno preložena.

Hudodelstvo ropa. Pred porotniki se je zagovarjal komaj 19letni delavec Alojzij Bekš iz Zirovskega vrha, ki je izvršil roparski napad na 76letnega Lovrenca Kavčiča v njegovem lastnem stanovanju. Porotniki so potrdili krivdo in je bil Alojzij Bekš obsojen na tri leta težke ječe.

bo vrv z vpletenimi lasmi zamajala zvon, tedaj bo storilec, čigar so lasje, začutil silen glavobol. Obenem se mu bo zbudila vest, da je izvršil pregreho, katero mora poravnati. Neka tajna moč ga bo gnala z denarjem v bližino okradene osebe.

Že cel teden je zvonilo pri vaški podružnici z lasmi različnih oseb, toda tat se še vedno ni oglašil. Dolga vrv je bila že vsa zrahljana zaradi vednega vpletanja odstriženih las. Zvon, ki je vpil za zločincem, ni našel željenega odmeva. Brdar je norel kot blazen, žena pa je dajala za maše in klicala nebeške priprošnjike.

V iskanju tatu je bila Kričajka druga za Jazbecem. Svojo ulogo je igrala tako izborna, da jo je Brdar smatral za najboljšo prijateljico. Po cele ure se je razgovarjala z Jazbecem in Tončka je sočutno zavijala oči...

«Krivca bomo gotovo našli,» je modrovala Kričajka. «Taka hudobnost ne sme ostati nerazkrita.»

«Vest ga bo spekla, pa se bo izdal,» je trdila Tončka. «Morda je že na poti do razkritja, saj ga neprenehoma grabi roka pravice.»

«Upam, da ga bomo skoro prijeli,» se je Jazbec radoval. «Dokazano je, da tatvine ni mogel izvršiti tujec, ampak domačin. Kdo pa je vedel, kje hrani Brdar denar, pripravljen za hranilnico? To ve le tisti, ki pozna razmere.»

«Izsleditev je nujna!» je poudarila Kričajka. «Molimo v ta namen! Sveti Anton je pomočnik v izgubljenih zadevah...»

Požig. Pred leti je pogorel v Slavini mlin Jožefa Medveda. Kmalu nato se je začela širiti govorica, da je nekdo poskušal zažgati tudi mlin Mihaela Sevška v Radgoncih. Sum je padel na Mico Kovačeva. Osumljenka je priznala, da je res zažgala, češ, da jo je k temu pregovoril brat Lojze, ki je vedel, da bo enkrat gospodar domačega mlina, pa se je želel iznebiti konkurence. Pozneje je Kovačeva spremenila svoj zagovor in je trdila, da se je orožnika prestrašila, ker ji je zažugal, da jo mora aretirati, če mu dejanje ne prizna. Zatrjevala je, da je nedolžna in se ne zaveda, da bi bila to storila. Porotniki so vprašanje o krivdi zanimali, na kar je bila Kovačeva oproščena.

Posilstvo 12letne deklice. Zaradi posilstva neke 12letne deklice se je zagovarjal 30letni oženjeni delavec Anton Renko iz Podzida. Deklici je zagrozil, da jo ubije, če komu o tem kaj pove. Žalostno pri tem je, da je bila deklica že prej od nekoga onečaščena. Anton Renko je bil obsojen na leto dni ječe.

Posilstvo duševno zaostale deklice. Enako se je zaradi posilstva moral zagovarjati Dominik Brvar, delavec v Pečeh. Fant je na pogled napravljaj vtis duševno zaostalega bitja. Onečaščena je čvrsta dekle, čeprav še ni 14 let stara; videti je popolnoma razvita, vendar je duševno zaostala. Porotniki so vprašanje krivde zanimali, na kar je bil Brvar oproščen.

Zgodaj začel. Kot zadnji se je pred ljubljansko poroto zagovarjal komaj 15letni drugošolec Ivan Metelko iz Ljubljane, ki je s še ne 14letnim Jožetom Lebesom izvršil roparski napad na menjalnico v Kolodvorski ulici v Ljubljani. Zgodilo se je takole: Metelko je stopil v menjalnico in vprašal gospo Komačeva, ali ima 20.000 šilingov. Odgovorila je, da toliko nima in da jih tudi druge ne bo dobil, pač pa da mu lahko proda francoske franke in dolarje, ki jih ima za kakih 10.000 Din. Predložiti da ji mora samo potni list. Dečko je dejal, da gre najprej vprašat še drugam po šilingih in da se bo vrnil, če jih ne bo dobil. Odsel je in se posvetoval z Lebesom, ali se to izplača. Nato se je vrnil. V menjalnico je stopil hitro, zaprl za seboj vrata, vrgel pred Komačeva svojo dijaško knjižico in dejal: «Tu imate potni list!» Gospa Komačeva se je nad knjižico sklonila, da

jo pogleda, a tisti hip jo je Metelko udaril s pendrekom po glavi, da je trenutno izgubila zavest. Takoj pa se je zopet osvestila in ko je videla, da se Metelko bliža pultu, da bi dvignil desko in prišel k blagajni, je udarila večkrat na vrata, ki vodijo v vežo, in začela kričati, na kar je ropar zbežal brez plena. V Kolodvorski ulici so ga pasantje ujeli in izročili stražniku. Metelko je bil obsojen zaradi zločina ropa na tri leta težke ječe. Njegov enako nadebudni tovariš ni prišel pred poroto, ker še ni bil star 14 let.

V MARIBORU.

Uboj zaradi dekleta. Mariborsko jesensko zasedanje se je istotako začelo v pondeljek, in sicer z razpravo proti 30letnemu ključavničarskemu pomočniku Mihaelu Rambaherju, ki je bil obtožen hudodelstva uboja in težke telesne poškodbe. Obtoženec je namreč v prepiru zaradi dekleta na poti iz Maribora proti Novi vasi do smrti zabodel Franca Zorinca ter težko ranil njegovega tovariša Avgusta Frasa. Rambaher je dobil štiri leta težke ječe.

Vlom. Pred poroto sta se zagovarjala delavec Josip Hauptman in mesarski pomočnik Franc Rojs, ki sta v družbi z Mirkom Ličanom vlovila v zaklenjeno skladišče železniške postaje Vuhred-Marenberg in ukradla tamkaj zaboje, v katerem je bilo za okrog 14.000 Din tobaka, cigaret in cigar. Hauptman in Rojs sta trdovratno tajila vsako krivdo. Porotniki so potrdili vprašanje glede vloma. Hauptman, ki je pri sodišču znana firma, kajti bil je že trinajstkrat kaznovan, je dobil pet let, Rojs pa tri leta težke ječe.

Ljubavni umor. Zaradi umora se je zagovarjal tovarniški delavec 37letni Anton Lipnik iz Bistrice pri Rušah, ki je zabodel do smrti Antona Sagadina, tovarniškega delavca iz Bistrice. Zgodilo se je to v prepiru zaradi Sagadinove žene, v katero je obtoženec Lipnik neprestano silil. Porotniki so zanimali vprašanje glede umora in potrdili krivdo uboja. Lipnik je bil obsojen na 14 mesecev težke ječe.

Posilstvo. Na 18 mesecev ječe je bil obsojen Jožef Zemljarič, kmetki fant iz ptujske okolice, ki je posilil neko še ne 14letno deklico.

Požig. V Lucmancih pri Ljutomeru živi preužitkarica Marija Razlagova, ki je bila pred več

leti obdolžena več požigov in zaradi tega obsojena na pet let težke ječe. Tudi sicer je imela opravka s sodiščem. Tako je prišla ob premoženje in živi kot preužitkarica v bližini posestnika Antona Slane. Dne 2. julija okrog polnoči je začelo goreti Slanovo gospodarsko poslopje, v katerem je spalo okrog deset ljudi, ki so si komaj rešili življenje pred ognjem. Vaščani so takoj obdolžili požiga Marijo Razlagovo, ki je večkrat grozila, da se bo maščevala nad Slano. Pri porotni obravnavi je Razlagova tajila krivdo. Razprava ni mogla odkriti ničesar novega. Porotniki so krivdo zanimali, na kar je bila Razlagova oproščena hudodelstva požiga, pač pa je bila obsojena na štiri mesece ječe zaradi zmerjanja uradnih oseb ob priliki ru-bežni, ki se je izvršila pri njej.

Tihotapstvo igralnih kart. Zaradi hudodelstva sleparstva, ki naj bi ga zakrivali radi tihotapljenja in razpečevanja ponarejenih taksnih znamk za igralne karte in domino ter monopolnih trakov za cigaretne papir, so se zagovarjali upokojeni orožnik ter posestnik iz Dobrenja Ivan Vrabel, viničar v Dobrenju Bogomir Hauptman, vlakovodja v Mariboru Jožef Puh, trgovec pri Sv. Juriju v Prekmurju Peter Nemeč, posestniški sin v Murski Soboti Franc Sever, zasebni uradnik iz Orehove vasi Ivan Podplatnik ter trgovec iz Brinja v Liki Jožef Javor. Razprava ni mogla odkriti nič posebnega, zato so porotniki pri vseh sedmih zanimali krivdo, na kar je sodni dvor vse skupaj oprostil.

Umor pred več leti. Pred poroto so se zagovarjali brata Ivan in Jožef Markuzzi, Ana Markuzzičeva, žena prvega, ter Mihael Zemljarič, vsi iz okolice Sv. Lenarta v Slovenskih goricah, ki so bili obdolženi skrivnostnega zavratnega roparskega umora nad neznanim trgovcem, katerega so našli mrtvega pred šestimi leti v gozdu pri Benedičkem vrhu v Slovenskih goricah. Razprava se je vršila že pri poletnem porotnem zasedanju, a je bila takrat v svrhu zaslišanja prič preložena. Sumljivo je, da so postali Markuzzičevi po tem umoru naenkrat imoviti. Pozneje je pripovedoval Jožef Markuzzi gostilničarju Rali v pijanosti, kako so Markuzzičevi in Zemljarič ubili neznanega trgovca s sekiro, ko si je ta natakal v kleti pijače iz soda. Razprava se je vršila več dni. Po dolgem zasliševanju se je v nedeljo razprava zaključila.

«V vaško kapelico poneseš olja,» je Tončka goreče obljubila. «Na ta način smo zadobili že marsikakšno milost.»

«Kar zasučiš se, Tončka,» jo je priganjala mati. «Nazadnje bo res še nas kdo osumil. Najbližji sosedje so — poreče — in so vedno skupaj...»

«Eh, beži, ueži,» jo je zavrnil Jazbec. «Kdo bo neki tako neumen?»

«Tudi mene bi znal kdo dolžiti,» je javkala Tončka. «Oh, mene, popolnoma nedolžno...»

«Nikar se ne ponujajta,» ju je svaril sosed. «Take misli so nespametne in nepotrebne zdaj, ko moramo misliti, kje bi zajeli potepuha.»

«Dolgo se nam ne bo več skrival,» je vedela sosed. «Molitve bodo pomagale...»

«In pa moja iznajdba,» je dostavil Jazbec. «Tega ti še nisem povedal...»

«Kakšna iznajdba?» je kričajka plaho pskočila.

«I no, policijski pes. Ali še nisi slišala...?»

«Nekaj so pravili, pa ne verjamem. Ti, ali je resnica, da tak pes izsledí tatu?»

«Seveda! Videla boš, kako ga bo prijel.»

«Ni mogoče, Gregor! Pa kaj praviš, ali je tat v moški ali v ženski obleki? Ti si razumnik in marsikaj zadeneš.»

«Nič ne pravim, ampak samo mislim. Bomo kmalu videli, policijski pes bo povedal...»

Ta izjava sosedu nikakor ni šla iz glave. Mahoma je bila vsa drugačna, beseda se ji je tresla. Ko sta ostali sami s hčerjo po sosedovem odhodu, se je razvil med njima zapen pogovor

«Mama, kaj mi je storiti?» je stokala Tončka v strahu pred napovedanim psom. «Ali naj denar vrnem ali obdržim? Kam naj ga skrijem pred vohunom?»

«Glej, da ga še tekom dneva spraviš nazaj,» ji je svetovala. «Povej mi, kam si ga shranila?»

«V listje za hlevom sem ga zakopala. Nihče me ni videl...»

«Dobro! Pazi na priložnost ter se ga iznebi, čim prej moreš! Vežno okno je pri Brdarju vedno odprto, zato lahko kar mimo grede opraviš. Skrbi me, da bi ti ne odpovedala spretnost.»

«Samo, če ne bo Jazbec vseeno sitnaril s tistim policijskim psom...»

«Čemu, ko bo pa denar že izročjen. Videla boš, kako se bo razburjenje naglo poglelo. Odvisno je seveda od tega, kako boš izvršila...»

«Tako kot znam le jaz, mamica. Zato vam ni treba skrbeti.»

«Bomo videli. Ampak, dekle, misli na sramoto, ako ti izpodleti. Jaz bom skočila k sosedu, da ga na to pripravim.»

Kričajka je odšla k Brdarju, tolažit potrtega človeka. Našla ga je za mizo, na katero se je upiral s komolci, z dlanjo pa si je zakrival obraz. Sosedu, ki je vstopila, ni niti pogledal, tako je bil zamišljen v svojo nesrečo.

«Ali si res ne daš dopovedati?» ga je nagovorila. «Moral bi vedeti, da si z žalostjo krajšaj življenje. Tuga je že marsikomu pomagala v hladni grob.»

(Dalje prihodnjič.)

Ivan Albrecht:

Za sina

Povest.

(Dalje.)

Čas je bežal, dasi je bilo vse življenje pri Podlipčevih porušeno, z isto naglico kakor v minulih srečnih dneh. Imetje je kopnelo in vse je razpadalo. Še parkrat se je zlata jesen tiho umeknila zimi, potem je stari Podlipec legel in ni več vstal. Bil je okrog Božiča in volčji mraz. Andrej je prišel pozno v noč domov. Bil je nekam nenavadno miren in tudi dokaj prijazen. To je bilo vselej, kadar je kaj prodal. Julka ga je že po koraku vselej spoznala, kakšne volje je. Zato je tudi tokrat vedela, da njegova prijaznost ne pomeni nič dobrega.

«Mačkov grič je šel,» je povedal s topim glasom in gledal v tla.

«Mačkov grič,» je zastokal oče Anton na postelji in zajokal. «Najlepši gozd, kar jih premore naša fara... Ponos Podlipčeve hiše od rodu do rodu... Tak' tudi ta je šel?»

Krčevito se je stresal in krilil z rokami po zraku.

«Tak, sin moj, Andrej, človek, kam misliš? Ali te je zmotil sam zlodej?»

Zdajci je prekipelo tarnanje v ploho psov in kletvin.

Andrej je poslušal in molčal, kakor da se vse to ne tiče njega. Včasih se je celo nasmehnil, si z dlanjo pobožal zabuhla lica in pomežiknil ženi. Nekaj živalsko bedastega

Porotniki so potrdili umor in so bili obsojeni: Ivan Markuzzi v smrt na vešalih, Jože Markuzzi in M. Zemljčič v dosmrtno ječo, a Ana Markuzzi-jeva na tri leta težke ječe.

Umor pri vinski kleti. V Vitanu so našli meseca maja posestnika Leopolda Praterja z razbito glavo mrtvega pred njegovo kletjo. Kot umora obtoženi so se zagovarjali Praterjeva dekla 18 letna Marija Nemčeva, 22 letna Ana Trstenjakova iz Vodrance, 19 letni Martin Ivanuša ter njegov 21 letni brat Vincenc, oba iz Šalove. Ubili so posestnika, ker jih je izsledil v svoji kleti. Obdolženci, dasi so še mladih let, so na zelo slabem glasu. Ker nista prišli k razpravi dve priči, je sodni dvor razpravo preložil.

Vlom v Avstriji. Pred poroto se je zagovarjal Alojz Mencinger, tkalec iz Pertoče v Prekmurju, ki je vlomil v Gleichenbergu (na avstrijskem Štajerskem) pri nekem trafikantu in prodajalcu likerjev ter mu napravil za nekaj nad 13.000 Din škode. Vlomilca so izdali odtisi prstov. Porotniki so krivdo potrdili, nakar je senat obsodil Mencingerja glede na predkazni in trdovratno zanikanje krivde na pet let težke ječe.

Tatinski eigani. Zaradi vloma v trgovino trgovca Peischlerja v Halbenrainu pri Radgoni in drugih tatvin so bili obsojeni prekmurški cigani: Anton Baranja na 3 leta, Štefan Baranja na 18 mesecev, Miha Cener na 3 in pol leta, Štefan Kokaš na 3 in pol leta in Karel Kuznič na 2 leti težke ječe.

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

NEVARNOST PRED NJIVSKIMI POLŽI.

Letos delajo njivski polži veliko škodo raznim kulturam na polju. Po nekaterih krajih so nastopili v takih množinah, da gre povzročena škoda v težke stotisočake. Tudi po drugih državah, n. pr. v Nemčiji, se pritožujejo zaradi velike škode, ki jo delajo njivski polži. Ta golazen je tako požrešna, da ni varna pred njo nobena zelenjava, ne žito niti krmske rastline in travniki. Letos je moral že marsikateri posestnik preorati

repro setev, ker je bila po polžih uničena. In sedaj se je bati, da bo trpela tudi zimska strna, če jim ne pridemo do živoga. Velika nevarnost njivskih polžev tiči tudi v tem, ker se tako hitro in tako močno razmnožujejo. Ena sama samica znese 400—500 jajčec, iz katerih se v kratkem času izležejo novi polži.

Kot edino sredstvo, ki se dandanes splošno priporoča, velja apneni prah, namreč v prah gašeno živo apno. S tem prahom je poštopati napadene njive, in sicer v dveh potih. Od prvega do drugega štipanja naj poteče samo pol ure. Z apnom poštopani polži se začnejo sliniti in izgube na ta način veliko svoje življenske moči, vendar si lahko še rešijo življenje. Ko jih čez pol ure drugič poštopamo, nam pa poginejo. To štipanje prizadetih njiv z apnom naj se vrši ponoči, oziroma proti jutru ob prvem svitu, prej preden se polži, ki lazijo za hrano, skrijejo v svoja dnevna skrivališča v zemljo, pod kepe itd. Takega pokončevanja polžev bi se morali lotiti po prizadetih krajih vsi kmetovalci brez izjeme, da se zatre ta nevarna golazen. Prav sedaj ob zimski setvi je prilika, da očistimo zemljo teh ponočnih sovražnikov. Raztrošeno apno bo ugodno vplivalo tudi na večjo rodovitnost zemlje.

Z apnenjem pšeničnega semena proti snetjavosti, kakor je pri mnogih poljedelcih še navada, ne preganjamo in ne uničujemo polžev, ker se na ta način ne spravljajo polži v zadostno dotiko z apnom. Polž mora biti dvakrat poštopan, da pogine.

Namesto apna učinkuje baje ugodno tudi apneni dušik, ki je obenem važno umetno gnojilo zaradi svojega dušika. Koliko je na tem resnice, da pomaga tudi proti polžem, to bi morali doznati šele tozadrevni poskusi.

Pogled v pospeševanje kmetijstva v Avstriji

Avstrijsko zvezno ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo je tekom letošnjega poletja priredilo v Admontu na Gornjem Štajerskem za praktične kmetovalce osem sedemdnevnih tečajev o najnovejših načinih izboljševanja kmetijskih gospodarstev v planinskih krajih.

Snov, ki se je obravnavala ob priliki teh tečajev, je bila izredno aktualna in je bil zaradi tega tudi poset tečajev zelo velik in živahen. Udeleženci so bili pretežno kmetovalci iz vseh zveznih dežel države; mnogo je bilo učiteljev in tudi nekaj kmetijskih inženjerjev.

Izjemoma sem se smel kot jugoslovanski državljan enega teh tečajev udeležiti tudi jaz, vendar le na svoje stroške. Zahvaljujem se pa tem potom prav iskreno onim šestim občinam gornjegrajskega okraja, ki so mi naklonile v svrhu obiska tečaja zneske v iznosu 40 do 80 dinarjev ter s tem prispevale okrog ene četrtine k stroškom mojega študijskega potovanja.

Industrijska avstrijska država deluje s polno paro za povzdigo kmetijstva. Njeno geslo je: «Osamosvojenje in gospodarska neodvisnost od inozemstva!» Ne stremi tudi samo za tem, da kmetijsko produkcijo zviša, ampak da jo predvsem poceni. Danes smo pred dejstvom, da v Avstriji na primer mleko, jajca itd. niso nič dražja kakor v Sloveniji in da ima Avstrija že nadprodukcijo nekaterih kmetijskih pridelkov. Krompir je bil to leto v zvezni republiki cenejši nego pri nas, in nižjeavstrijska vlada je morala z vso naglico graditi tovarne za industrijsko predelavo krompirja, katerega je bilo za domačo porabo odveč in se ni mogel izvažati.

Avstrijsko kmetijstvo se sicer ne pospešuje več z denarnimi podporami, vendar posluje tam, kaj gospodarska informacijska in instruktivna služba izborna. Ker je zaradi tega vzpostavljena trajno in neprekinjeno najožja vez med kmetijskimi strokovnjaki, kmetijskimi zavodi, gospodarsko naobraženim učiteljstvom in med narodom, je tudi gospodarski napredek siguran in gotov, čeprav — kakor v kmetijstvu sploh — le počasen. Naravno imajo gospodarski zavodi in strokovnjaki zadosti sredstev na razpolago, da lahko ustrezajo raznim zahtevam kmetovalcev glede različnih gospodarskih vprašanj.

Naj navedem izmed mnogih primerov en prav zanimiv in poučen zgled pospeševanja avstrijskega kmetijstva:

Kako važna je prehrana in gnojenje rastlin, je vsakomur jasno. Vendar tavamo glede načina in množine gnojenja še prav v temi. Sprva se je pri nas glede potrebe gnojenja preiskavala zem-

in neverjetno odurnega je bilo v tem njegovem vedenju.

Julka je sklepala roke in molče umirala od groze v tej strašni družini. Eden, ki tako rekoč umira, preklinja drugega, ki komaj čaka, kdaj bo na veke obmolknil prvi, njegov lastni oče. Kakor izmučena žival je čakala besede, ki ji bo očitala, da je vsega tega kriva — ona... Morda bi bil umirajoči v svoji blazni jezi tudi spet res izustil tisto grozno besedo, toda ko je njegov srd prikipeł do vrha, ga je z nevidno roko pomirila tolažnica — smrt. Še je planil razpaljeni starček kvišku, kakor da se hoče pognati kvišku, pa mu je nenadoma zmanjkalo moči. Kakor snop je omahnil nazaj na posteljo, se parkrat stresel in obstal. Julka je sklenila roke, se prekrižala in zaihtela.

«Oče, ubogi oče, Bog vam odpusti, vam in meni in nam vsem!»

Andrej je gledal prizor, a ganil se ni. Zdelo se mu je, da je prav tako in da niti ne more biti drugače. Njegovi od opojnih pijač omoteni in oslabeledi možgani niso več delovali s tisto točnostjo in ne sprejemali vtisov z ono rahlo občutljivostjo kakor nekaj, ampak so odražali in sprejavali vse na čisto poseben način, tako da je odražalo Andrejevo vedenje in vse njegovo početje včasih zločinsko odurnost, včasih pa celo blaznost.

«Ta me ne bo več psoval,» se je čez dolgo časa predramil Andrej.

«Andrej!» je v bolestnem strahu odjeknilo iz trpeče Julke, «ali te nič ne pretrese očetova smrt?»

«Avša! Pojdi, če hočeš, bomo pili likof za Mačkov grič. Deset litrov ga bo, deset litrov —»

Julka se je tresla od studa, rekla pa ni nič. Na take besede ni mogla najti odgovora. Pustila je moža, da je odšel, sama pa je poklicala sosedo, ki so potem opravili mrliča po spodobnosti in navadi...

Tako je ostala Julka bolj sama nego je bila kdajkoli na svetu...

* * *

Tončkova pota.

Medtem ko je minevalo življenje pri Podlipčevih v taki enolični turobnosti, je doživel Tonček marsikaj, česar kot otrok doma pač ne bi bil nikdar pričakoval.

Nekaj časa se je klatil s cigani, dasi se mu je njihovo življenje studilo. Venomer ga je trpinčila želja, da bi prišel še enkrat k svojim roditeljem, da bi še enkrat videl mater in ji mogel povedati, kaj je vse doživel, kako se mu je godilo. Ta želja ga ni zapustila niti en sam trenutek. Sredi ciganske divje veselosti, v stiskah in v nevarnosti: vedno je bila v njem živa misel na rešitev.

Ko se je začel v otroku dramiti mladenič, so se ga lotile ciganke, vendar mu je bilo tudi to odvrtno. Ciganski rod je s svojo žensko mladežjo dosegal pri Tončku uprav nasprotno nego je nameraval. Ni ga navezal nase, temveč ga še bolj odgnal.

Spretnosti, ki se jih je bil mladenič med cigani naučil, niso bile brez vrednosti. V gozdu je plezal po drevju kakor veverica. Kjer je bilo dovolj močno, staro in gosto

drevje, je tudi tvegala skok z drevesa na drevo, kar se mu je vedno posrečilo. Skriti se je znal kakor divja kura. Pravkar si ga videl, pa ga že ni bilo nikjer. Vsaka jazbina, lisičja jama ali celo plitka kotanja mu je uspešno služila za skrivališče, kadar je pretiila nevarnost. Od tam se je potem neslišno in z mačjo opreznostjo bolj in bolj odmikal od svojih zasledovalcev, dokler jim ni izginil. V tem se je celo tako izuril, da je prekašal pristne cigane in se jih naposled na ta način tudi rešil.

Zgodilo se je nekoč, da se je zagledal kmetski fant v eno izmed najbrhkejših mladih cigank. Dokler je bila tolpa prepričana, da ji je to samo v korist, se ni nihče dosti menil za to. Kmalu pa je stara ciganka zavohala, da mladenka ne izvablja od mladega kmeta samo darov, ampak da mu vrača njegovo ljubezen z iskrenostjo in da se hoče celo izneveriti svojemu rodu. Čim je to povedala, so cigani takoj sklenili, da del tolpe z mlado lepoticco odide drugam, ostali del pa se osveti nad predrzним kmetskim fantom, ki je hotel izpeljati lepoticco. V ta drugi del tolpe so uvrstili tudi Tončka. Ista ciganka, ki je nekoč premotila njegovo mater, je bila sedaj določena, da premoti in privabi med cigane nič hudega slutečega mladeniča, češ, da njegova izvoljenka in ves rod želi obhajati zaročnik na slovesen način tudi po svobodnem ciganskem običaju. Čim bi ga imeli v svoji sredi, bi ga zaročili in poročili s smrtjo...

Ko je Tonček — bilo mu je tedaj kakih štirinajst let — slišal ta grozni sklep, je sklenil, da za vsako ceno prepreči njegovo iz-

lja kemičnim potom in se je ugotovilo, koliko in katere redilne snovi so v zemlji. Vendar je ta metoda popolnoma odrekla, ker se kemičnim potom more sicer ugotoviti celotna množina redilnih snovi v zemlji, ni pa s to metodo mogoče dognati, koliko redilnih snovi je raztopljivih in rastlinam dostopnih.

Poskušalo se je potem z gnojilnimi poizkusi na polju. Tudi ti poizkusi v večini primerov ne zadovoljujejo in so nezanesljivi. Ti poizkusi povzročajo kmetovalcu mnogo težavnega dela in so v primerih malenkostne vremenske nezgode, toče, poplave, škode po rastlinskih in živalskih škodljivcih, povsem izjalovljeni. Tudi ni mogoče s preizkusi na polju ugotoviti, koliko raztopljivih in rastlinam dostopnih redilnih snovi manjka v zemlji.

Radi tega uporabljajo v Avstriji, zlasti na Nižjeavstrijskem, že drugo leto povsem enostavno, biološko-kemično metodo po profesorju Neubauerju za ugotovitev potrebe prehrane rastlin in gnojenja na gotovem zemljišču.

Kmetovalec pošlje preizkusni postaji na Dunaju manjšo količino zemlje, plača približno 20 dinarjev in po preteku enega meseca sporoči postaja kmetovalcu točno, katere redilne snovi, v kaki množini in v kaki obliki je zemlji dodati za povoljen razvoj rastlin. Postaja navede natančno, koliko metrskih stotov hlevskega gnoja, koliko superfosfata, kalijeve soli itd. je potrebno na gotovem polju in za gotove rastline.

Ta način preizkusa je zaradi tega tako silno važen, ker nam pové, katero količino gnojil — naravnih in umetnih — moramo zemlji dodati, in ker nam tudi pové, kaka oblika gnojil prija dotični zemlji.

Po sedanjih izkušnjah so bili samo trije odstotki preizkusov po profesorju Neubauerju brezuspešni. Vendar se ta metoda vedno izpopolnjuje in jo avstrijsko kmetijsko ministrstvo pospešuje z vsemi silami. Zaradi njene dokazane uspešnosti v kmetijski praksi so jo uvedle že vse napredne agrarne države, predvsem Češkoslovaška, Nemčija in celo Japonska.

Po mnenju strokovnjakov se v Avstriji najintenzivneje deluje v kmetijsko-gospodarskem oziru na Vorarlberškem in na Koroškem. To je

vršitev. V naglici si je priredil ves načrt in ga tudi spretno izvršil.

Ponudil se je ciganki za spremljevalca, česar mu ni odrekla. Čim sta bila sama, je obstal:

«Solnce mojih dni —»

«Kaj je, mali?» se je nasmehnila ciganka.

«Pesem moje krvi,» je jecljal Tonček in tako toplo pogledoval ogorelo družico, da se mu je morala smejati.

«Ali te boli glava?» ga je podražila.

«Srce,» je toplo šepnil Tonček.

«Kaj, kaj?! Ali boš molčal!»

«Evo ti noža! Vzemij mojo kri, da ne zgorim v želji po tebi!» se je postavil Tonček prednjo. Vse, kar je v tej spretnosti videl in slišal, vse je uporabil ta hip, da bi prepričal ciganko o resničnosti svoje ljubezenske strasti.

Ciganki je mlada igračka ugajala. Jela je dečka ljubkovati in mu obljubljeni, da za plačilo ugodi njegovi želji, čim bo opravljena glavna njuna naloga, toda Tonček je prosil:

«Dovoli mi samo, da te okitim z zlatom, moja lepa kraljica. Samo trenutek ali dva me počakaj (stala sta ob robu gozda, ko je že noč objemala pokrajino), samo trenutek, pa ti prinesem zlat nakit, kakršnega še ni nosila ciganska kraljica. Bela žena ga ima, tista, ki se je vrnila na vas iz daljnega sveta. Natanko vem, kje ga ima in imam že vse pripravljeno za noč. Povedati nisem hotel nikomur, samo tebi, ker si ga vredna samo ti, pesem moje krvi.»

Stisnil se je k njej in ji začel poljubljati roke. Ciganka je onemela in se je nehala

pokazal tudi živahni obisk kmetijskih tečajev iz teh dežel.

Tudi pri nas bi bilo želeti, da bi se prirejali podobni tečaji pogosteje, osobito za naše učiteljstvo in drugo inteligenco, ki nima prav za prav nikjer posebne prilike, dobiti pobudo za strokovno delovanje med kmetiskim narodom. Ob vsakih počitnicah se prirejajo za učiteljstvo v Ljubljani na srednji tehnični šoli tečaji za različne obrti in risanje, samo za kmetijstvo, vinogradništvo in gozdarstvo, za najvažnejše produkcijske panoge v naši državi ni nobenega tečaja.

Fran Wernig, kmetijski referent.

Sladkanje vinskega mošta dovoljeno

Zaradi hladnega deževnega poletja, deloma pa tudi zaradi toče in peronospre je letos vinska trta zaostala v razvoju. Lepi jesenski dnevi pospešujejo zorenje grozdja, toda glede na kratko dobo, ki nas loči od trgatve, je le malo upanja na kakovostno dobro trgatve.

Da se omogoči vinogradnikom izboljšanje za domačo uporabo in trgovino manj sposobnega letošnjega vinskega pridelka, je dovolil mariborski veliki župan vinogradnikom mariborske oblasti na temelju zadevnega zakona občje izboljšanje vinskega mošta z zmerno uporabo sladkorja. Sladkati se sme po predpisih le vinski mošt od začetka trgatve do 15. novembra 1926. v kraju pridelovanja, oziroma v njegovi neposredni bližini. Za izboljšanje vinskega mošta se sme uporabiti samo čisti konzumni sladkor v kristalnih ali kockah, raztopljen v moštu samem, ne pa v vodi. Uporaba vsakega drugega sladkorja je v zmislu zakona zabranjena. Sladkorja se sme dodati moštu le toliko, da se doseže koncentracija mošta srednjih vinskih let. Sladkajo naj se torej le mošti navadnega namiznega vina izpod 14 odstotkov sladkorja in mošti boljnih kvalitnih vin izpod 17 odstotkov sladkorja. Največ se sme dodati do 4 kg sladkorja na 100 litrov mošta.

Zaradi splošne dovolitve izboljšanja vinskega mošta vinogradnikom odpadejo tozadevne prošnje za dovoljenje sladkanja in naznanila o izvršenem sladkanju.

Ako nameravajo izboljšati mošt vinski trgovci, morajo imeti za to dovoljenje v zmislu vinskega zakona od pristojnega oblastva in jim je postopati v zmislu zadevne odredbe.

Vina samorodnih trt (šmarnice itd.) ni smatrati kot vina v zmislu vinskega zakona. Zato je rezanje mošta šmarnice itd. z vinskim moštom in izboljšanje takih mešanice v zmislu tega razglasa strogo zabranjeno. Proti kršiteljem te zabrane se bo postopalo po zakonu.

Vinogradnikom se priporoča, da z letošnjo trgatvijo, če bo vreme dopuščalo, odlagajo do konca oktobra. Nikakor pa naj ne trgajo pred 15. oktobrom. Gnijo grozdje naj se podbira poprej, z zdravim grozdem naj se čaka in naj se izrabi jesensko solnce. En dan lepega vremena izboljša vinski pridelek za četrtinko odstotka in več, ako je trta zdrava. Na ta način je mogoče znatno znižati potrebo sladkanja mošta, ki v primeru trajno lepega vremena mogoče sploh ne bo potrebno.

Važna je prepoved rezanja mošta šmarnice itd. z vinskim moštom in sladkanje takih mešanice. Ta prepoved je bila potrebna, ker se je ugotovilo, da gre mnogo vina samorodnih trt tem potem kot pristno vino v konzum. Vinogradnikom kakor tudi vinskim trgovcem se v interesu dviga vinskega konzuma ter izboljšanja vinske trgovine in izvoza naših vin v inozemstvo toplo priporoča, da upoštevajo vsebino navedenega razglasa in se po njej ravnajo.

Zadružna mlekarja v Mežici na Koroškem

Po narodnem pregovoru «Besede mičejo, vzgledi vlečejo» so se tudi Mežičani zganili ter si hočejo v kratkem ustanoviti lastno zadružno mlekarjo, kakor se je to tako lepo izvedlo pred kratkim v sosednji Črni.

Na pobudo in s sodelovanjem sreskega kmetijskega referenta g. Emerana Stoklasa iz Prevalja, se živahno dela na tej važni gospodarski zadevi. Po pripravah sodeč, se bo I. mežiška zadružna mlekarja otvorila še letos. Menda ni potrebno poudarjati, kako velikega gospodarskega pomena je v tako močno razvitem izrazito industrijskem kraju, kakor je to baš Mežica, za delavstvo in

smejati. Pesem zlata in pesem mladega življenja sta jo prevzeli in premagali. Kot šiba na vodi je vzdrhtevala, ko je dahnila:

«Pojdi tedaj, toda opravi brž. Ako zamudiva dano nalogo, plačava najine sladkosti z življenjem.»

Strastno ga je še poljubila in ga nato z enako strastnostjo odrinila od sebe:

«Beži, jelen mlad! Čakala te bom tu! Opravi hitro, ako hočeš biti deležen mojega naročja!»

«Hvala bogu,» si je mislil Tonček, ko je izginil v noč. Sredi vse svoje razburjenosti se je moral le še smejeti, ker se mu je zvičaja tako imenitno posrečila. Kje bi si bil mogel misliti, da bo ta pretkana ženska koncem koncev le še postala žrtev svoje lastne lahkovernosti?!... Hitel je, kar je mogel, proti hiši, kjer je bival nesrečni fant. Oprezno ga je poklical:

«Človek, slišiš?»

Fant se je odzval, ker je pričakoval poročila o svoji izvoljenki. Komaj ga je Tonček zagledal, mu je sunkoma povedal, kaj je sklenjeno zoper njega in kako naj se reši. Ob enem mu je tudi pojasnil, da sam ni cigan in da bi se rad rešil te vražje družine. Prosil ga je, naj se ga usmili in mu daruje kako ponošeno obleko, da se bo mogel prikazati med ljudi in poiskati starše, ako še žive, in dom. Fant je prvi hip mislil, da je vse skupaj izmišljotina, zgolj ciganska prevara in zavist ter je že hotel trdo prijeti Tončka-ciganka in ga pošteno premikastiti, toda Tonček je znal povedati tako prepričevalno, da je fant naposled le moral verjeti.

Dal mu je, kar je prosil, sam pa je stekel k orožnikom, ki so na označenem mestu res našli nestrpno čakajočo ciganko. Ko so jo prijeli, je zagnala tak krik, da je bila ostala tolpa takoj opozorjena in so jo mogli le deloma poloviti, medtem ko je znaten del pobegnil. Tonček, ki je dobro poznal zvičajnost te lokave družine, se je bal njihovega maščevanja in je bežal, kar so ga nesle noge. Vso noč je bil na potu ko ranjena zver, ko pa se je zasmajalo belo jutro, je zagledal v dalji pred seboj prostrano sinjino — morje.

«Rešen, rešen,» je kipela v njem zmago-slavna misel. Sedel je na kanton ob cesti in premišljeval, kam naj gre. Ako se vrne nazaj, kdo ga reši ciganskega maščevanja? Kdo mu bo verjel, kaj je doživel in kam vodi njegova pot. Prijeli bi ga morda kot potepuha in, joj, morda celo kot človeka, ki je hotel moriti... Čim bi začel praviti, kaj so cigani nameravali, bi vsa zajeta zalega gotovo soglasno bila zoper njega. Pretkana lisica, ki jo je bil tako spretno ukani, bi morda celo začela praviti zgodbo o zlatem nakitu... Bogvé, morda je res tam kaka premožnejša ženska imela kak zlat nakit — no, pa bi bil nazadnje šele Tonček sam v škripih. Za vse svoje dobro hotenje bi prejel bridko plačilo v obliki kazni in večne sramote. Kaj bi začela mati, ako bi izvedela vse? Kako naj bi ji dokazal svojo nedolžnost, kako jo prepričal o svoji poštenosti?...

Bolj ko je premišljeval, bolj črno se je dvigalo življenje pred njim. Zato je sklenil, da pojde dalje proti morju — vsemu neznanemu nasproti... (Dalje prih.)

kmetijski stan dobro urejena mlekarna na zadružni podlagi.

Ako pogledamo v sosednjo Črno, se lahko prepričamo, da je tamošnja mlada zadružna mlekarna glede na današnje težke gospodarske razmere razmeroma jako lepo in s posebnim ozirom na higijeno, moderno urejena. Mlekarno je tehnično dovršeno opremil znani mlekarski strokovnjak g. Krištof iz Ljubljane. Osobito pohvalo pa zasluži vsekakor vrli in razumni občinski odbor, ki je pred kratkim votiral še nadaljnjih 15.000 dinarjev, tako da sta obstoj in brezhibno delovanje mlekarnice v blagor in gospodarski procvit vseh občanov popolnoma zasigurana.

Tedenski tržni pregled

ZITO. Na zunanjih tržiščih so se cene od zadnjega našega poročila malo okrepile, dočim pri nas ni opaziti posebnih sprememb v cenah. Na novosadski blagovni borzi so bile zadnje dni naslednje cene: pšenica 255 do 265 Din, turščica 153 do 157 Din, moka «0» 420 do 425 Din. Za druga žita malo zanimanja.

ZIVINA. Cene živini v splošnem stojijo. Le svinje pokazujejo nagibanje k oslavitvi cen.

HMELJ. V Zateu v Češkoslovaški so se cene hmelju zboljšale do ponedeljka na 4000 do 4400 češkoslovaških kron za 50 kg, to je okrog 134 do 147 Din za 1 kg. V Savinjski dolini so cene, kolikor nam je znano, prilično drže višine 115 Din za 1 kg. Približno iste cene kakor v Zateu so v Nürnbergu v Nemčiji, ki mora letos uvoziti zaradi slabe domače hmeljske letine mnogo tujega hmelja.

VINO. Vino se kupuje skoro izključno le za domače potrebe in zaenkrat ni nikakih izgledeov na večji izvoz. Zaloge lanskih vin so še precejšnje. V mariborski oblasti se trgujejo lahka 7,5—8,5 odstotna vina po 5 do 5,75 Din, 9- do 10 odstotna po 6 do 8 Din za liter. Za finejša se zahteva 10 do 12 Din liter. Starejši fini letniki se trgujejo po 13 do 16 Din liter iz vinogradnikove kleti. Lahka 8 odstotna hrvaška vina stanejo 4,8 Din, do 9,5 odstotna banatska vina 3,25 Din liter, dalmatinska 11- do 12 odstotna bela in rdeča 36 do 40 Din za hektograd Malliganda.

Sejmi

24. septembra: Frankolovo, Remšnik.

27. septembra: Podbukovje.

29. septembra: Pilštanj, Vransko, Mengeš, Skofja Loka, Drnovo, Grosuplje, Veržej, Nova vas na Blokah, Rovte, Mirna peč, Sv. Lovrenc na Dravskem polju, Lesce, Marenberg, Šoštanj.

30. septembra: Tržič, Prevalje, Kotoriba, Štrigova.

Kratke vesti

= Vrednost denarja. Na zagrebški borzi se je dobilo dne 21. t. m. v devizah: 100 avstrijskih šilingov za 796,50 do 799,50 Din, 100 nemških mark za 1346,60 do 1349,60 Din, 100 italijanskih lir za 205,17 do 207,17 Din, 1 dolar za okrog 56,50 Din, 100 francoskih frankov za 159 do 161 Din, 100 češkoslovaških kron za 167,35 do 168,15 dinarja.

= Sadna razstava v Ptujju se bo vršila od 2. do 4. oktobra t. l. Opozarjajo se zlasti trgovci, da si ogledajo razstavo, na kateri bo tudi posredovalnica za nakup in prodajo sadja. Posetniki razstave imajo polovično vožnjo po železnici.

= Dobava davka prostega sladkorja za pitanje čebel. Prošnjo Čebelarskega društva za Slovenijo glede dobave davka prostega sladkorja za pitanje čebel v letošnji skrajno slabi letini je finančno ministrstvo v Beogradu zavrnilo, ker za dobavo davka prostega sladkorja ni zakonite podlage. Zveza čebelarskih podružnic za mariborsko oblast opozarja, naj se nihče ne zanaša na dobavo cenejšega sladkorja ter si vsak pravočasno preskrbi potrebno množino sladkorja za prezimo svojih čebel. Najprikladneje je pitanje s kristalnim

sladkorjem, in sicer na kilogram sladkorja liter čiste vode. To tekočino pustimo prevreti in jo damo mlačno v večji meri (po 1 kg zvečer po zahodu solnce) čebelam. Pitanje naj se izvrši čimprej, na vsak način pa do konca tega meseca.

= Trodnevni vinarski in sadjarski tečaj na Mali Loki pri Trebnjem. Na državnem posestvu Mala Loka bo priredil sreski kmetijski referent g. Fran Malasek 3 dnevni vinarski in sadjarski tečaj, in sicer 3., 4. in 5. oktobra t. l. Udeleženci naj se pismeno javijo pri imenovanem. Oddaljenjšim udeležencem se bosta preskrbela prenočišče in hrana. Prvi dan bo izključno le za ženske, drugi in tretji dan pa za moške. Predavalo se bo o spravljaju sadja, predelavi sadja na razne konzerve in napravi brezalkoholne pijače iz sadja in grozdja. Iz vinarstva se bo predavalo o priravi za trgatve, trgatvi, prešanju in kipenju mošta. Ker je program zelo važen, posebno za našo odraslo mladino, se okoličani vabijo, da se teh predavanj udeležijo v velikem številu.

= Za gostilničarsko sekcijo pri gospodarskih zbornicah. Gostilničarske organizacije so se obrnile na pristojno mesto s spomenico, v kateri zahtevajo ustanovitev svoje lastne sekcije pri vseh gospodarskih zbornicah.

BELEŽKE

+ «Kmetijski list» in dostojnost. «Kmetijski list» obeta, da bo postal proti «Jutru» in «Domovini» dostojen, če bosta tudi ta dva lista proti njemu dostojna. To je pač prazen izgovor. «Domovina» ni še niti enkrat rabila v polemiki s «Kmetijskim listom» takih sirovih besed, kakršne smo čitali zadnje čase v «Kmetijskem listu» celo s podpisom dotičnega pisca. Dobro bi res bilo, da se «Kmetijski list» poboljša, da ne bo iz vsake njegove vrste gledala mesarska sekira.

„EDINOST“ VESTNIK ZVEZE DEMOKRATSKE MLADINE V LJUBLJANI

Pristava pri Tržiču. Pri nas smo imeli v nedeljo 12. t. m. sestanek za ustanovitev «Edinosti». Med našo mladino je precej zanimanja. Želimo, da se nam želja za ustanovitev «Edinosti» čim prej uresniči. Program je lepo razložil brat zvezni predsednik R. Simnovec. Program nam je ugajal ter ga bomo skušali z veseljem uveljaviti. Za enkrat bomo kot odsek pri tržiški «Edinosti».

Jesenice. Sportna sekcija «Edinosti» se kaj pridno razvija. Prošle dni je gostoval športni odsek «Edinosti» iz Kranja, ki je odnesel zmago 3:1. V nedeljo 19. t. m. smo pa imeli priliko videti športnike iz Škofje Loke, ki so bili kljub lepi in požrtvovalni igri poraženi z 11:1. To pot se je jeseniška «Edinost» odlikovala in pokazal se je velik napredek. Predvsem treba omeniti vratarja ter trojko v napadu. Dobro sta se izkazala tudi br. Markelj in Pristov. Tudi je treba omeniti, da je to pot bilo mnogo občinstva, ki je pazno sledilo igri. Bratom na Jesenicah želimo še večjega uspeha in vztrajnosti.

PROSVETA

Jack London: Železna peta, socialni roman. Prevedel Ivan Vuk (IV. zvezek leposlovne knjižnice). Pravkar je izšla prva knjiga znamenitega romana «Železna peta». Sloviti pisatelj Jack London je že tako znan slovenski publiki, da nam ni treba posebej govoriti o delih tega splošno priljubljenega svetovnega pisatelja. Jack London je Maksim Gorki Kalifornije. Njegovi spisi so vedno vzbujali veliko pozornost in založništva so se trgala zanj. «Železna peta» je sijajno delo. Zato si bo gotovo ta roman naročil vsakdo. Pred-

govor je napisal pisatelj Bratko Kreft. Izdala ga je Zadružna založba, Ljubljana, Aleksandrova cesta 5, kjer se lahko naroči. Dobiva se tudi v knjigarnah. Cena 20 Din.

DOMAČE NOVOSTI

* Našim naročnikom. Kakor so mogli cenjeni naročniki že opaziti, prilaga uprava lista po enkrat na mesec položnice, in sicer en mesec eni partiji, drugi mesec pa drugi partiji naročnikov. To se ponavlja celo leto tako, da dobe naročniki položnice najmanj po štirikrat na leto. Izjemo tvorijo le oni, ki plačajo naročnino takoj prvič do konca leta. Vse naročnike prosimo, da pazijo, kdaj dobe položnico v listu, kar velja zanje kot opozorilo, da jim je potekla naročnina. Tedaj naj naročnino nakažejo; ako pa trenutno ne utegnejo, naj položnico s h r a n i j o in jo porabijo takoj, ko jim je prilika dana. Uprava «Domovine».

* Kraljevska rodbina odpotovala v Francijo. Te dni je kraljevska rodbina zapustila Bled in se iz Ljubljane z orientnim ekspresom odpeljala v Francijo. Kako dolgo ostane tam, ni znano.

* Vodnikova družba v Ljubljani vljudno prosi vse one gg. poverjenike, ki se niso poslali izpolnjene vprašalne pole, da store to nemudoma. Na podlagi teh pol se bo vršila ekspedicija knjig in čim pozneje bo kdo poslal izpolnjeno polo, tem pozneje bo prišel na vrsto pri dobavi knjig. Prosimo tudi, da na vsa vprašanja odgovorite točno.

* Naročajte se na Stražarjevo knjigo «Iz preljubega brdskega kraja!». Prejeli smo že lepo število naročnikov na to knjigo, ki bo izšla, ako bo število toliko, da se bo tisk knjige izplačal. Stala bo knjiga samo okrog 10 Din. Tako majhno vsoto pogreši lahko vsakdo. Da so Stražarjevo povesti zanimive, tega našim cenjenim čitateljem in čitateljicam menda ni treba posebej poudarjati. Hitite z naročanjem, da bo knjiga izšla čimprej!

* Volitve v Zbornico za trgovino, obrt in industrijo. Skoro v vsej Sloveniji so napredni obrtniki in trgovci krepko nastopili proti združenim vladinovec in klerikalcem. Klerikalci so povsod nastopili na stari način: Z besno agitacijo duhovščine. Smešno je bilo gledati, da so jim pri tem pomagali bivši samostojneži, sedaj radičevci. Bilo je mnogo slabih in dobrih dovtipov slišati, ko so se zeleni generali našli v objemu s klerikalno gospodo. Čemu prav za prav obstoji radičevska stranka pri nas, če je samo krilo SLS? Število glasov, ki so jih dobile napredne stanovske liste, kaže velik korak naprej za narodno in napredno idejo. Zlasti moramo biti zadovoljni z vzornim nastopom velikega dela organizacij na deželi, ki so se s tem pripravile na nadaljnje delo.

* Skupščina Ciril-Methodove družbe se je vršila v nedeljo 19. t. m. v Rogaški Slatini ob številni udeležbi zastopnikov podružnic. Otvoril je zborovanje predsednik družbe g. Andrej Senekovič s pozdravnim nagovorom. Tajniško poročilo je podal tajnik g. inž. Janko Mačkovek. Iz njegovega poročila, ki je med drugim opisalo žalostne šolske razmere pri naših neodrešenih rojakih v Italiji in Avstriji, povzemamo, da je zaslužena Koroška brez slovenskih šol in da se le v nekaterih uči slovenščina tako, da se noben učenec ne nauči dobro slovensko pisati in čitati. V Primorju je nasilje še hujske. Tam je iz vseh šol izgnana slovenščina. Iz blagajniškega poročila blagajnika g. Aleksandra Hudovernika povzemamo, da je čista družbena imovina znašala koncem l. 1925. 1.306.544 Din. Pri volitvah so bili zopet izvoljeni vsi dosedanji odborniki. Le na mesto odstopivše gospe Šegove je bil izvoljen g. dr. Janko Kersnik, v nadzorstveni odbor pa profesor g. Albert Sič. Mesto umrlega dr. Trillerja je bil izvoljen v razsodišče g. dr. Janko Žirovnik. Za požrtvovalno 20 letno delo je bil izvoljen za častnega člana blagajnik notaj g. Aleksander Hudovernik.

Zbizinkova (Zagreb), Vilka Totova (Karlovac), Jos. Pibernik (Sisak), Jelisava Blažičeva (Pankovae), Anica Čaničeva (Kaniža kraj Gospića).

* «Brezalkoholna produkcija», Ljubljana, Poljanski nasip 107, pošlje vsakemu naročniku «Domovine» sanimiv cenik brezplačno. Zahtevajte ga takoj; ne bo Vam žal!

IZ POPOTNIKOVE TORBE

DOGRADITEV OKRAJNE CESTE SENARSKA—SV. ANTON.

Sv. Lenart v Slov. gor., 19. septembra.
 Že leta 1911 je sklenil bivši okrajni zastop pri Sv. Lenartu v Slov. gor. napraviti skozi Senarsko proti Sv. Antonu okrajno cesto ter skrajšati in oblažiti na ta način zvezo do te lepe in prometne točke Slovenskih gor.

Svoj sklep pa je le deloma izvršil, tako da je gerentstvo tega zastopa našlo delo ustavljeno baš pri najtežji točki, to je pod bregom Sv. Antona. Naloga gerentstva je bila še težavnejša radi tega, ker se bivši okrajni zastop ni potrudil niti tako daleč, da bi oskrbel načrte za cesto, oziroma da bi vsaj zasigural zemljo za bodočo smer te ceste. Treba je bilo zato v prvi vrsti določiti in najti najpriladnejšo smer in se nato pogoditi z lastniki prizadetih zemljišč.

Po pogajanjih, trajajočih več mesecev, se je okrajnemu zastopu končno posrečilo pregovoriti prizadete posestnike, da so brezplačno prepustili svoj svet za graditev ceste ter omogočili njeno dograditev.

Po spretno izvedenem načrtu inž. g. Kukovca iz Maribora je gradil član sosveta g. Jakob Rojs v družbi delovodje g. Toša po strmem klancu novo cesto. Veliko deževje, ki je delo sicer jako oviralo, je bilo dokaz spretnemu delu in načrtu, ker se ni pojavil nikjer niti najmanjši plaz.

Ko so dospeli graditelji že skoro na vrh brega, jih je čakalo neljubo iznenadenje od strani župnika g. Škofa. Ta mož se je postavil na stališče, da zahteva na vsak način plačilo za svet, ki se odvzame župnikovemu posestvu. Okrajni zastop je energično zavrnil to zahtevo glede na malenkostno škodo, ki se v istini napravi temu posestvu, v primeri z velikanskim prirastkom na vrednosti zaradi dograditve okrajne ceste. Grozil je, da ustavi vse delo, če župnik ne odneha. To je imelo za posledico, da je župnik končno prepustil svet brezplačno za graditev ceste. Pri tem stanju razmer je upati, da bo cesta v kakih treh tednih dograjena.

Ker namerava okrajni zastop nadaljevati to cesto do meje gornjeradgonskega okraja, odkoder že vodi urejena cesta proti Sv. Juriju na Ščavnici, bo z dograditvijo te proge napravljena krasna in kratka zveza ljutomerskega okraja z Mariborom.

KOROŠKO PISMO.

V Rožu, 15. septembra.

Upam, gospod urednik, da odstopite malo prostora v Vašem listu, za kar se Vam že vnaprej iskreno zahvaljujem. Morda bo zanimalo bralce, kako se nam godi. Naj Vam torej na kratko povem.

Naši rojaki nemško-nacionalnega mišljenja so zavzeli nasproti nam čisto novo stališče. Z nekšno zunanjo mirnostjo nas hočejo v narodnem oziru tako rekoč uspasvati. Dasi morda kdo gre na te limanice, nas je tu vendar večina Slovencev takih, ki to izpregledajo in vedo, kaj jim je storiti.

Medtem ko vlada navidezno med obema narodnostima soglasje, se bije z druge strani hud boj: tuje oblastvo nas bije in vije ter nam jemlje pravo za pravom. Šol nimamo, napisi so vsi nemški, v skoro popolnoma slovenskih krajih se moli na pokopališču največ nemško in le na koncu kot za repek kane še kak slovenski očenaš. Torej niti ob smrtni uri ne sme priti do veljave naša beseda. Uraduje se nemško in le v skrajni

sili se poniža ta ali oni uradnik do slovenske besede. Celo naše hranilnice in posojilnice bodo morale odslej imeti dvojezične tiskovine in napise. Nemščina bo morala seveda biti na prvem mestu.

Gospodarsko hiram. Dohodki so majhni, izdatki ogromni, zlasti davki z raznimi dokladi. Tudi delovne moči so drage. Tako stane dninarica 3 šilinge (1 šiling je okrog 8 Din) na dan in hrano, dninar celo 3 do 4 šilinge in hrano. Strokovni delavci so še mnogo dražji. Kmet, ki nima lastnih delovnih moči, pa še mogoče kaj potrebnih popravil na poslopih, je gospodarsko obsojen na smrt, ako ni posebno trden. To dokazujejo tudi številne prisilne dražbe. Po raznih krajevnih lističih izpolnjujejo oglasni del skoro sami razglasi o sodnih dražbah kmečkega imetja.

Giblamo se še dokaj dobro. Razna naša društva prirejajo igre, deklamacije itd., kjer se zbiramo, učimo in zabavamo. Vendar je tudi v tem nekaj trpkega. Stare korenine legajo v grob, mladina pa je v šoli tako napojena s tujim duhom, da jo je le težko vzdržati. Posebno nam v tem oziru škodujejo mesta in trgi. Tam naša mladina popolnoma izgine v nemškem navalu. Kaj bo iz tega?

Nemška društva romajo rada v Nemčijo in delajo tamkaj reklamo za priključitev. Semkaj spet hodijo iz Nemčije, zlasti dijaštvo. Včasih so cele kolonije tu. Napram nam domačinom se vedejo zelo dostojno. Pridno hodijo po Karavankah in rišejo in delajo načrte, potem pa nas tolažijo, da bo na Karavankah najkasneje v dveh letih stražila nemška pikelhavba. To so zanas trpke besede. Ali jih Jugoslavija sliši? Kaj bo odvrnila, kedaj in kako?

Tako živimo. Tolaži nas upanje, da napočijo boljši časi tudi nam. Tega upanja nam ne more vzeti nihče razen smrt. Pozdravljeni!

Rožan.

DVA KLAVERNA KLERIKALNA SHODA.

Sv. Tomaž pri Ormožu, 20. septembra.

V nedeljo 5. t. m. je imel klerikalni poslanec g. Bedjanič shod pri Sv. Lenartu, a v nedeljo 19. t. m. pri nas. Navzočih je bilo pri Sv. Lenartu okrog 30 ljudi, a pri nas okoli 50, med njimi nekaj neklerikalcev in nevolilcev. Njegova govora sta bila prav klavrna. Sedaj je udrihal po Pašiču, sedaj po Radiču. Na eni strani mu niso bili vseč visoki davki, na drugi strani pa je hvalil sedanjega finančnega ministra. Možak je seveda tudi udrihal po SDS in je iz njegovega govora zvenelo, da se napredni in narodni ljudje morajo udati kakor ponižne ovce v svojo usodo in se izročiti brez odpora pogubonosni klerikalni politiki.

Ta dva kakor sploh zadnji klerikalni shodi v tukajšnjih krajih pokazujejo, da se pristašem SLS odpirajo oči, zaradi česar trumoma zapuščajo svojo stranko. Ljudem ne ugajata več klerikalna nedoslednost in breznačelnost. Take razmere v stranki ubijajo disciplino in ustvarjajo malodušnost. Ogromna večina pristašev SLS, ki se danes še drži svoje stranke, je prepričana, da je usoda SLS zapečaten in da je nekaj tako močna stranka po krivdi lastnih voditeljev zapisana razkroju in razpadu. SLS je danes najbolj osamljena stranka v državi ter najbolj brezuplivna in nepotrebna.

To vse se da razbrati tudi iz izjava, ki jih je podal poslanec g. Bedjanič na obeh shodih na vprašanja lastnih pristašev, ki so ga napadali, zakaj klerikalni poslanci ničesar ne dosežejo v Beogradu. G. Bedjanič ni vedel ničesar drugega odgovoriti, kakor: «Saj dregamo in zahtevamo sto in stokrat to in ono, pa ne gre in ne gre, ker današnja vlada dela po svoji volji in brez načrta.» Torej nad 100 tisoč glasov, ki so jih dobile klerikalne volilne skrinjice, je bilo vrženih skozi okno.

Omeniti še moram, da g. Bedjanič ni prav nič vrtel avtonomistične lajne, kakor je to navada na klerikalnih shodih. So menda že izpredvideli, da ne bo nič z avtonomijo, saj je današnji politični položaj takšen, da so vse stranke pokazale SLS hrbet.

A. B.

SELŠKO PISMO.

Selška dolina, 19. septembra.

Ko sem se mudil lepe septembrske dni po opravljenih v Selški dolini, sem zvedel marsikaj novega. Predvsem sem opazil, da se temeljito popravlja cesta, ki je bila gotovo ena najgrših v Sloveniji. Seveda morajo največ prispevati za cesto siromaki vozniki, bogatini pa jo največ rabijo. — Klerikalci so bili živahno na delu za volitve v Zbornico za trgovino, obrt in industrijo.

Kakor sem čul, naprednjaki niso za te volitve priredili nobenega shoda. Bili so mnenja, naj se trgovci in obrtniki sami dogovoré glede volitev. Le klerikalci so začeli razburjati ljudi in so poklicali gg. Kocmurja in Brodarja. Brodarjev shod se je celo oznanjal s prižnic.

Ko sem se vračal iz Sorce, so mi nekateri pravili, da so Brodarja na shodu prijemali, zakaj je preskrbel kmetom potom občine tako slab krompir, da ni obrodil No, še dobrega krompirja klerikalni poslanci ne privoščijo svojim zvestim volilcem. Krasni uspehi! Brodar si je privoščil zlasti g. Puclja. Hvalil je prejšnji dr. Žerjavov proračun ter silno udrihal po trinajstmilijardnem Pucljevem proračunu. Obrtniki in trgovci so zmajevali z glavami, češ, pri volitvah v Zbornico se pa vežejo z g. Pucljem. Zares čudni zavezniki! Brodar je udaril tudi po naprednih listih in so ga potem še celo nekateri duhovniki posnemali po cerkvah.

V Zalem logu sem čul pritožbo o sorški pošti. Enako sem slišal v Selcih tožbe o tamkajšnji pošti. Če res ni kaj prav, naj si prizadeti iščejo zadoščenje na pristojnem mestu.

Končno mi je dober prijatelj še omenil, da so imeli Selčani kaplana, ki se ni oziral na strankarsko pripadnost ljudi. Zato ni bil zagriženim klerikalnim hišam po volji. Po komaj štirimesečnem bivanju v kraju je moral proti lastni volji k Sv. Lenartu v hribe. Ta primer je pač lepa slika zagriženega klerikalnega fanatizma.

Kranjčan.

PISMO PRAPREŠKEGA TONETA.

Ježica, 20. septembra.

Neke nedele zutri že bl pvazn u jesen je šou tud Gabru Nace h paru svet maš u farnu cerku. Ker se mu ja ura neki zmešava, ja šou več kt po ure prehnav kt ponavad. Bvov je že precej mraz, zato sja Nace nazgav tebak in kadiv po pot; mislu sja: «Me bo saj pod nosam mav grev!» Stopu ja dvabr, zato je kmav dašov dve nemu paznami ženski, Krivčevó mamó pa Usatavo Mico.

Vatu ja jt kar naprej mim obeh, pa sja pre-mišlu. Zakaj nek?

Ti dve ženski sta bli tko zatopleni u soj pogovar, de niste slišove, ku ja Nace za nima pršu, vidt ga pa tud nista mogle, ker ja bva še tema.

Pugavarjale ste se pa:

«Uh, mat, koko ja zde čudn na tm svet. Vi kt jaz, pa še velik družeg hodmo skorí usak dan u cerku pa k ubhajil. Uh, kakšn so pa jan lde?»

«Ja, ja, Mica, res ja tko! Tud moj dedc gre komi v Velik noč h spovd in ubhajil. Pa pomisl, še lberalne cajtngé bere. Uh, ti na veš, koko ja biv takeť hud nad mano, ksm šva z drugm ženam uređ gledat u Vadice sveto Juhanco. Veš, pa naš dedec b nabiv tak, kb se na pajdašu z tistmo Gabrovmo Nacetam. Uh, ti na veš, kva sta se enkat pogovarjava. Poslušava sm ih puđ oknam. Al veš, kva sta guvariva?»

«I, kva pa, mama?»

«Tori, tist Nace je govoru našmu dedcu: 'Tot rečem, Grega, narhuš nasreča za naš svet so opravlivke in trejalke. Kb th na bvov na svet, b jmel kar paradž.' Pravu ja tud naprej še to: 'Deb mogl jmet naš fajmeštri soje matere al sestre, deb jim gospodinle, ne pa, kt majo nektir, čist tuje kuharce, pa še te čist mvade!' Veš, Mica, jaz sm komi čakava tist večer, de se ja dan naredu. Šva sm prec k spovd in sm use

povedava, kar sm slišava pud voknam. Pa tud sm šva pu maš k naš farušk kuharc jn sm tud nej use povedava, kar ja govortu ta Nace. Uh, ti ne veš, koka ja bva kuharca huda na tega Naceta, mjan pa ja dava kufeta jn bevga kruha za pvačiv.»

«Ja, ja, mama, kb nkol na bvov tega Naceta u naš far, pa b bvov dvabr! Ta čvovk ja že velik ldi zmešu u naš far.»

Taket sja pa Nacet zdev zadost tega gvarjenja. Stopu ja hitr naprej jn ja nagovoru te dve ženski.

«No, dobr jut! Zde vas pa uprašam: Al ste si zdej vest izprašale, al ste upravljale navaženo pokoro, al pa nove grehe delale?»

Kokr b psa poliv z vado, glih tko je bvov tm ženskam pr sarcih.

Drgač klepetave nista vedle nč udgavarit Nacet. Ta ja sevedil šou tud kar naprej.

Govoru sm zde enket s tem Nacetam. Pa mja povedu, de še ubedve žveta. Krivčeva mat jn Usatova Mica. Žov, hudo žov ima ja sam zato, k sta Avstriji dale vojn posojiv. Druzga ksanja pa nimata nad sabo.

Tudi «Domovino» rade berete. «Mrbit se pa le spreobrneta pučas,» tko upa Nace, al prstaju ja pa tud še zravn: «Veš, Tone, mav mam upanja, deb se spreobrnile. Trcjalka ustane trcjalka!»

Nace, tvoje besede drže lujš kt veriga al klčavnica.

Ljudsko vseučilišče

BISTVO IN POMEN TEHNIŠKIH IZNAJDB.

Zgodovina nas uči, kako si je znal človek v boju s naravo podvreči naravne sile in si napraviti življenje prijetnejše. Ogromen napredek v tem pogledu se nam pokaže v najvažnejši luči, če primerjamo današnji čas z davno minulo dobo, ko človek ni poznal ne železa, ne elektrike, ne pa ne gonilne sile, ko še ni obvladoval ognja. Kolik razloček med tem enostavnim človekom, ki je živel v skalnih votlinah, se hranil s sirovimi sadeži, sirovim živalskim mesom, se odeal v lubjem in živalskimi kožami, ter modernim človekom, ki stanuje v udobnih stanovanjih z električno in plinsko lučjo, plinskim štedilnikom itd.

Na tisoče in tisoče let je moralo miniti, da je prišel človek do te stopnje kulture, da se je v boju s naravo dokopal do takih sredstev, kakor jih pozna današnja doba.

V tem boju pa so bili le posamezniki, ki so pomagali človeštvu za korak naprej. Posamezniku je ob srečnem in blagoslovljenem trenutku prišla iznajdljiva misel, katere sad je potem uživalo vse človeštvo. Taki duhovi so bili večkrat zaničevani in pogostokrat tudi preganjani.

Mnogo iznajditeljev poznamo. Koliko pa je takih iznajdb, pri katerih nam bo ostalo ime iznajditelja za vedno neznan.

V boju z naravo je bila človeku narava sama učiteljica. Prvo orožje, prvo orodje, ki ga je človek izumil, mu je služilo za to, da mu je naravne prirojene ude izpopolnilo ali nadomestilo. Stisnjena pest mu je dala vzorec za kladivo, nohti in zobje za nož in žago. Posnemaje plavalne noge vodnih ptic je izumil veslo.

Takih in podobnih iznajdb, pri katerih je človek posnemal naravo, bi mogli našteti veliko množino. In to od najenostavnejših do najkompliciranejših modernih naprav, kakor je n. pr. letalo, za katero mu je služilo kot vzorec telo najspretnejših ptičev v letanju. Čeprav pri modernih napravah radi njih kompliciranosti te zveze ne moremo povsod videti in jo dokazati, vendar neštetočkrat zapazimo tako posnemanje narave ljudi na takih napravah, kjer se tega nismo nadejali. Tako je na pr. dvigalni žerjav izdelan po istem načelu kakor vezi v notranjosti kosti človeškega stegna.

Tako je narava pokazala človeku k napredku. Dandanes, v današnjem času, pa je napredka v tehniki, v

iznajdbe, kakor so na pr. iznajdba kladiva, žage, kresanja ognja s kresilnim kamenom in gobo. In vendar so bite prav te iznajdbe tiste, ki so dvignile človeka razmeroma mnogo više, kakor ga je dvignila na pr. iznajdba električne luči. Pomislimo dalje na ogromni napredek, ki ga je bil deležen človek, ko je izumil način, kako si pripravlja hrano iz žitnega zrnja. Kolik napredek pomeni dalje iznajdba prvega pluga, ki je sicer v primeri z modernim železnim plugom le neroden kos lesa.

Če vse to premislimo, spoznamo, kako ogromen korak naprej je storil človek baš s temi enostavnimi iznajdbami, ki jih danes ne cenimo tako visoko, kakor po vsej pravici zaslužijo.

S tem, da dajemo izumitvi teh naprav v človeški zgodovini tako važno mesto, pa nikakor nečemo zmanjševati vrednosti in pomena modernih iznajdb, saj si brez teh danes sploh ne moremo misliti življenja. Mislimo si, da bi čez noč izginiti vsi parni in električni stroji! Na mah bi zastalo vse življenje. Noben vlak bi ne vozil, noben parnik bi ne prevažal blaga po rekah in morju, telegraf in telefon bi bila nemogoča. Obstal bi trenutno ves promet, vsa trgovina, propalo bi gospodarstvo, propalo bi današnje kulturno življenje.

Iz povedanega dovolj jasno sledi, kolikega pomena so iznajdbe, s katerimi se hočemo baviti v tej novi rubriki našega lista. Obravnavali bomo najvažnejše pridobitve človeškega duha v boju s naravo, počenši z najprimitivnejšimi iznajdbami, kakor so na pr. iznajdbe pluga, kladiva, mlina in nadaljujoč z modernejšimi in najmodernejšimi napravami preko parnega in električnega stroja do aeroplana in brezžične telegrafije.

ZANIMIVOSTI

KUPOVANJE ŽEN.

Samojedi v severnih krajih Sibirije se ženijo na ta način, da plačajo za predmet svoje ljubezni petnajst do dvajset koz polarnih lisic. Ker stane polarna lisica okrog 50 rubljev, cena žene ne prekaša tisoč rubljev.

Podobne razmere vladajo v Dagestanu, sovjetski državi ob Kaspiškem morju v Kavkazu. Tamojšnji sovjet je v oktobru minulega leta izdal odredbo, ki določa v 22 točkah zakonske in materinske pravice. Kakor je podoba, je bila izdaja te odredbe za tamošnje tatarsko prebivalstvo zelo potrebna. Načela, na podlagi katerih se v tej državi urejuje žensko vprašanje, so za naše pojme seveda prav čudna, za tamošnje razmere pa pomenijo celo majhen korak naprej.

Tako izvaja ena omenjenih 22 točk:

«Ker za deklice, sposobne za možitev, niso določene gotove cene, zahtevajo njihovi starši od ženinov pogostokrat visoke denarne vsote in dragocene predmete, zaradi česar ostanejo ubožnejši prebivalci neporočeni. Zaradi tega se odreja: Za zelo lepo deklo se plača 120 rubljev v denarju, dve postelji, dve odeji, dve blazini in nič drugega. Za deklico iz siromašnejših krogov in za vdovo se izvrši plačilo po medsebojnem dogovoru, vendar se ne sme plačati v nobenem primeru več, kakor je gori določeno.»

Glede svatb določa omenjena odredba naslednje: «Ker se mladi ljudje pri svatbah napijejo in potem v pijanem stanju povzročajo razne izgrede in streljanja, pri čemer se je bati nesreč za otroke in odrasle, je prepovedano prirejati javne svatbe z izjemo svatb na čast revolucije.»

TEDEN DNI ZAKOPANI.

Minuli mesec se je v nekem rudniku pri Salemu v Zedinjenih državah utrgal strop v rovu, v katerem je delalo sedem rudarjev. Dva sta spričo prisotnosti duha takoj odskočila proti izhodu in se rešila, petim pa je bila pot odrezana. Po trudapolnem prizadevanju, ki je trajalo teden dni, se je njihovim tovarišem posrečilo rov izčistiti in nesrečnike rešiti.

O življenju, ki so ga zakopani rudarji prebili v popolni temi ves teden, pripoveduje eden rešenih rudarjev naslednje:

«Molili smo in čakali. Nad svojimi glavami smo slišali kopanje in sesaljke, ki so črpale vodo. Moji tovariši so me postavili za voditelja in je bila moja naloga, obdržati jih pri dobri volji. Storil sem vse, kar sem mogel, da bi odvrnil obup od nas, ki se nas je začel pollaščati. Najhujše je bilo, da se nas je začel lotevati silen glad. Bilo je drugega dne okrog 9. ure zvečer, ko je eden tovarišev prvi začel tožiti, da je zelo lačen, toda bili smo zasuti in si nismo mogli pomagati. Kopanje nad nami nam je dalo največjo tolažbo, ker smo vedeli, da se dela za našo rešitev.»

Vsi smo imeli svetilke, toda malo karbida. Vsi skupaj smo imeli štiri vžigalice. Jaz sem imel škatlo za tobak, ki nam je služila za kozarec, da smo mogli piti. Kmalu so nam vžigalice pošle in tudi karbida nam je zmanjkalo. Ostali smo v popolni temi. Tako smo živeli ves teden, poslušali kopanje in srkanje sesaljke kot nekako pesem v sanjah ter čakali in čakali. Zeblo nas je strašno. Slišali smo, kako so vbrizgavali zrak v jamo, zaradi česar je bilo še hladnejše, toda pritoževati se nismo smeli, kajti vedeli smo, da nam s tem samo pomagajo. Spali smo vsi skupaj trdno stisnjeni, da bi nam bilo bolj toplo.»

Po 153 urah neprosto voljne ječe so delavci prikopali do jamarjev in jih rešili. Vseh pet rudarjev je imelo na svojih čepicah listke z napisom: «Ako nas najdete mrtve, smo izveličani.»

× Samomor štiri in polletnega otroka. V Budimpešti živi zakonski par Madarasz v zelo skromnih razmerah. Mož in žena delata v tvornici, da prehranita sebe in svojo edino hčerko štiri in polletno Jolanko. Mala Jolanka, ki je bila za svoja leta izredno duševno razvita, je nekega večera vprašala svojo mater: «Povej mi, mamica, zakaj sploh mora živeti človek.» — «Ne vem,» je odgovorila mati. — «Gotovo zato, da trpi in nima vedno dosti kruha,» je nadaljevala hčerka, na kar je mati odgovorila: «Ze menda.» Ko je prišel domov oče, je mala Jolanka stavila nanj ista vprašanja in tudi oče ji je odgovarjal v istem smislu kakor mati. Po razgovoru z očetom se je Jolanka zamislila in ko sta se oče in mati odstranila, je odšla v kuhinjo, vzela raztopino kavstične sode ter jo izpila. Tekom nekaj ur je dete podleglo groznim bolečinam.

× Najdebelejše deklo na svetu. Na velesejmu v Frankfurtu, ki se je vršil te dni, je vzbujala veliko pozornost neka deklica iz Istočne Prusije, stara 15 let, težka pa 250 kg. Na sejmu so pripovedovali, da je to najtežje žensko bitje na svetu. To prikazen so kazali občinstvu pod imenom «lepa Herta». Medtem ko je občinstvo občudovalo to čudo, je deklica pripovedovala zgodovino svojega življenja. Ko se je rodila, je bila težka osem kilogramov, v tretjem mesecu je bila že tako debela, da je mati ni mogla več nositi. V šoli so izdelali zanjo posebno klop. Ko pa je bila stara 13 let, so jo morali izključiti iz šole, ker je v toliki meri zavzemala pozornost svojih sošolk in sošolcev, da je postalo vsako učenje nemogoče. Pred kakšnim letom dni so njeni starši sklenili, da jo razkazujejo po raznih svetovnih razstavah in velesejmih kot izredno naravno čudo.

× Po 63. letih našel svojo izgubljeno ženo. Leta 1863. sta se v Zedinjenih državah poročila Tomaž Mann in njegova nevesta Neža. Mann je vstopil takoj v vojsko in služil tri mesece. Ko je bil od vojakov odpuščen, je spremil svojo ženo na neko farmo v Ironton ter se nato zopet vpisal v vojsko, kjer je ostal do konca leta 1865. Ko se je vrnil na svoj dom, ni našel doma svoje žene, ki je odpotovala medtem k svojim staršem v Indiano. Ker žena od svojega moža ni dobila nikakih vesti, je mislila, da je mrtev ter se je poročila z Burnsom iz Indianopolisa, s katerim je imela štiri otroke. Burns je umrl leta 1890. in vdova je poročila nekega Tracyja, ki je umrl pred petimi meseci. Enako ni imel o svoji ženi nikakih

Kakor je delala že Vaša stara mati. bilo je pravilno.

Kuhala ie svojo kavo samo s

Pravim Franckovim kavnim pridatkom.

Ta je danes še vedno tako fin kakor izvrsten pridatek
k zrnati in žitni kavi ter bo to rudi zmeraj ostal.

vesti Tomaž Mann, ki je nekaj časa poizvedoval po njej, nato pa se poročil z vdovo Marijo Youngovo iz Onalasko. Imela sta pet otrok. Žena mu je umrla pred nekaj leti. Pred nekaj meseci je Mannova žena prosila državni pokojninski zavod za pokojnino po svojem umrlem možu Mannu, ki da je umrl pred davnimi leti. Kako pa se je začudila, ko ji je urad naznanil, da Tomaž Mann še živi, in sicer v Sparti, ter da redno dobiva svojo pokojnino. Takoj mu je pisala in tako sta se pred kratkim po 63 letih zopet sešla v Sparti.

kapljic terpentina in z žametno krpico drgni sem in tja. Da se iznebiš neprijetnega duha, obesi obleko za nekaj časa na zrak. Ako madež ni izginil, ponovi snaženje.

Lesena umivalna posoda se ne sme shranjevati naravnost na tleh pralnice ali kleti. Položi vedno dve opeki pod posodo. To je dobro zaradi tega, da je pod posodo dovolj zraka, ker bi sicer posoda splesnila.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Župan je osel.

Nekje na Gorenjskem je vaški veljak županoval svojim vernim občanom nad 30 let. Ker se je pa po vojni vse spremenilo, se jih je tudi v tisti občini oglasilo sto: «Le ta nam županil ne bo!»

Postavili so novega župana, a svojemu staremu županu so dali častno mesto tajnika. Rekli so: «Za župana je kmalu kdo dober, a za tajnika boš ti!»

In res, tajnik je pisal, župan je podpisoval.

Pa je prišlo nekaj novega, česar tajnik kot župan ni bil vajen in se je strašno pregrešil zaradi tega, ker je smatral svoje vaščane za bolj «künstne», kakor so v resnici, čeprav jim je županoval skoro polovico svojega življenja in bi jih bil torej že lahko poznal. Neka vaščanka je morala preko meje in je bilo treba potnega lista. Pa je prišla do župana, župan pa jo je poslal k tajniku. Tajnik je nataknil očala, pogledal punco, pomočil pero in napisal potrebno listino s pripombo, da naj dekle priloži fotografijo. Dekle je prikimalo, češ, da imajo doma tri fotografije.

Čez dva dni je prišlo dekle zopet k tajniku in se mu sladko nasmejalo.

«No, kaj pa je, kaj so pa rekli pri oblastvu?»

«I, kaj so rekli? da je naš župan osel.»

«In zakaj?»

«Ker mi ni povedal, da moram prinesiti s svojo fotografijo, a jaz sem nesla kar bratovo iz njegovih vojaških časov.»

«Mhm! Veš, pa tega nikar ne povej županu! Tisti osel sem jaz,» je pripomnil tajnik, «ker sem smatral svoje nekdanje občane za bolj pametne, kakor so v resnici...»

Seštevanje.

V šoli so se učili seštevanja in je učitelj vprašal Jurčka: «Koliko je devet in enajst?»

Jurček: «Ena in dvajset.»

Učitelj: «Ne drži. Daj dobro premisliti!»

Jurček: «No, bo pa dva in dvajset.»

Učitelj: «Tudi ne.»

Jurček: «Devetnajst bo pa prav gotovo.»

Učitelj: «Kako si neumen, Jurček! Zakaj ne rečeš dvajset?»

Jurček: «To vendar ni mogoče, saj ste baš včeraj dejali, da je le d e s e t in d e s e t dvajset.»

Solze in gledališče.

V nekem podeželskem gledališču so igrali silno genljivo žaloigro. Po drugem dejanju je vse jokalo. Zlasti gospo Mevževo je igra presunila, kajti jokala je naravnost krčevito in njen robec je bil popolnoma premočen od solz.

Njena prijateljica, ki je sedela poleg nje, ji je zaradi tega ponudila nov čist robec.

Gospa Mevževa pa je z zasoplim glasom odklonila prijazno ponudbo: «Kar pusti, Evlalijsa, za tretje dejanje bo robec že še vzdržal...»

Tolažnik.

Potnik Izak Roženkranc je prišel na svojem potovanju v malo mesto in poiskal neko svojo staro stranko, od katere je redno dobival naročila. V trgovini je našel samo trgovčevno ženo. Na vprašanje po trgovčevem zdravju se je žena zasužila in zaplakala: «Danes od mojega moža ne boste dobili nobenega naročila, ker smo ga včeraj pokopali.»

Izak je potrpežljivo žalostno vdovo sočutno po ramah: «Zato vam pač ni treba plakati, draga gospa, jaz vzamem tudi od v a s naročila.»

Nerodnež.

Gospod (v železniškem kupeju, pomenljivo): «Upam, gospodična, da bo vlak vozil skozi mnogo in mnogo predorov...»

Gospodična: «Moj Bog, vi ste tudi eden tistih, ki mora čakati šele na predore...»

Na deželi.

Gospod Zguba in njegova soproga sta prenočila v neki vaški gostilni. Zjutraj si je dal gospod naročiti zajtrk v sobo.

«Kava je neužitna,» se je hudoval gospod Zguba.

«Oprostite,» se je smehljala sobarica, «saj kave še niti nimate, gospod vendar pije naročeno vodo za britje.»

Mrzla juha.

Marička (strežajka v podeželski gostilni): «Izvolite juho, gospod.»

Gospod: «Ne, hvala, je prehladna.»

Marička: «Saj je še niti pokusili niste.»

Gospod: «Dokler bo vaš prst v juhi, bom vedel, da ni vroča.»

Pri zdravniku.

Gašper: «Povejte mi, gospod zdravnik, prav odkritosrčno in po domače, kaj mi prav za prav manjka.»

Zdravnik: «Če sem popolnoma odkritosrčen, moram reči, da se vaša bolezen imenuje zanikrnost.»

Gašper: «Prosim vas, gospod zdravnik, da mi poveste to besedo latinski, ker si je sicer ne bom upal povedati svoji ženi...»

Pred sodnikom.

Sodnik: «Kako ste vendar mogli ukrasti denarnico iz žepa, na katerem je ukradeni ves čas držal svojo roko.»

Tat: «Tega pa že ne povem. Če se hočete te spretnosti naučiti, mi morate plačati ure za instrukcijo.»

Listnica uredništva

Novi kot. Ako bi objavili Vaš dopis, bi nas tiskovni zakon takoj zagrabil.

Sv. Tomaž pri Ormožu. Rajši ne, ker je tiskovni zakon opasen.

Jarenina. Žal, prekasno sprejeli.

Moravče. Dopis prepozno prejeli. Pošljite vedno tako, da bomo imeli dopis najkasneje v sredo dopoldne v rokah. Pišite večkrat!

Moškanjei. Dopis za čebelarje se nam je žal tako zamešal, da smo ga dobili šele sedaj, ko je že prekasno.

Koprivnik. Obrnite se glede Vaše zadeve na bližnjo krajevno organizacijo SDS, da bomo dobili točne informacije, potem pa bomo priobčili Vašo prošnjo.

ŽENSKI VESTNIK

ZDRAVILNO KISLO MLEKO JOGURT.

Prav malo še poznamo pri nas jogurt, pod katerim razumemo zdravilno kislino mleko, ki ga v velikih množinah uživajo zlasti Bolgari.

Temu kislemu mleku pripisujejo zdravniki veliko zdravilnost. Da je morda res nekaj resnice na tem, dokazuje Bolgarija, ki šteje okrog 4 milijone ljudi, pa ima čez 8000 oseb, ki so stare nad 90 let, in to približno 100 oseb starih nad 125 let ter okoli 200 ljudi, starih med 110 do 120 let. Ako pa primerjamo z Bolgarijo Nemčijo, vidimo, da doživi v Nemčiji od 64 milijonov prebivalcev le 72 starost nad 100 let.

Neki učenjak je dognal kot vzrok številnim boleznim gnilobno razkrajanje v črevih, zlasti v debelem črevesu. Zaradi te gnilobe pod uplivom gotovih škodljivih bakterij se tvori strup, ki zelo škoduje našemu telesu. Slabokrvnost, nagnjenje k glavobolu, nerazpoložnost, nemirno spanje, zmanjšanje delazmožnosti, so posledice tega zastrupljenja. To zastrupljenje povzroča tudi naše staranje. Ako bi učinkovanje tega strupa mogli odstraniti ali pa zmanjšati, bi se človeški rod staral prav počasi. Ta strup pa se da najbolje odstranjovati z mlečno kislino, ki jo proizvaja bakterija jogurta. Ako hočemo biti dolgo mladi, moramo torej uživati čimveč jogurta.

Jogurt se uporablja z velikim uspehom tudi proti drugim boleznim. Zdravniki ga priporočajo zlasti za želodčne in črevesne bolezni, za zaprtje, sladkorno bolezen in želodčni rak. Za slabotne, slabokrvne otroke kakor tudi za vse, ki so po daljši bolzni in operaciji shujšali, je najboljšo zdravilno sredstvo uživanje jogurta.

Paradižnikova juha. Skuhaj v štirih litrih slane vode 1 kilogram paradižnikov in par klinčkov. Posebej v kozici sprži z dvema žlicama masti na koleščke zrezano čebulo, pol korena in koreninico peteršilja, potrosi s 3 žlicami moke, malo mešaj, da se tudi ta malo prepraži. Potem zalij s paradižnikovo vodo, premešaj in vlij vse k paradižnikom. Ko še nekoliko časa skupaj vre, pa precedi v drug lonec in zakuhaj vanj kakšno osminko litra zbranega riža, kjer naj vre še pol ure in juha je gotova.

Jed iz korenja. Zreži olupljeno korenje na rezance ali kocke in skuhaj ne premeško. Razgrej potem masla ali masti ter prideni sladkorja. Ko se speni, prideni še malo moke, zelenega peteršilja in odeceno korenje. Premešaj, rahlo osoli, zalij z juho in še malo prepraži.

Mastne madeže v žametu odpraviš s terpentinom. Krilo, jopico ali ruto pregrni na mizo, ki je pripravljena za likanje; na madež zlij nekaj

MALI OGLASI

Čebelarji! Pozor na ugoden nakup!
Po zelo ugodni ceni prodam

ali dam tudi na mesečno odplačevanje deset popolnoma novih Kunževih panjev-dvojakov, nezasedenih. Panje se lahko ogleda ali piše na naslov Miklavc z Franc, železniški uradnik Moškanjec. 233

Čevljarški vajenec

se sprejme. — Naslov v oglasnem oddelku «Domovine». 225

Vina

dalmatinska, prvovrstna, iz lastnih vinogradov. Na drobno! Na debelo!

«Pelješac»

Specijalna dalmatinska vina. Maribor, Koroška cesta št. 48. 218

!! Poravnajte naročnino !!

JOSIP OLUP 217

Ljubljana, Stari trg št. 2 (na vogalu)
Trgovina z manufakturnim blagom in moškimi oblikami domačega izdelka.

Priporoča tudi

svoje gostino „Pod Trančo“
v kateri se točijo najboljša štajerska in dolenska vina.

Pohvale in priznanja

dobiva redno trgovina „DOKO“
v Prešernovi ulici števil. 9, dvorišče
za izborna in poceni obutev.
Naročite cenik! Pošilja se po pošti na povzetje.
Vsak dobi sedaj lahko najboljšo obutev!

Najuspešneje sredstvo za rejo domače živine
je brezdomno

„MASTIN“

ki pospešuje rast, odebelitev in omastitev domače, posebno klavne živine. Jasen dokaz neprecenljive vrednosti Mastina so brezštevilna zahvalna pisma. Cena: 5 škatljic 46 Din, 10 škatljic 80 Din. LEKARNA TRNKOCZY (zraven rotovža), Ljubljana, Mestni trg 4. 230

la gornješlezjski

KOKS

plavžarski kosovec za kovačije, livarne
in centralne kurjave po

75 Din 100 kg

Dom. Čebin, Ljubljana,
Wolfova 1/II, Telef. 56.

Skladišče: Metelkova ulica 19.

228

Proda se po nizki ceni

malo rabljen čevljarški šivalni stroj «Cylinder elastic». Polzve se pri urarju Šulgoju v Sevnici. 232

Vajenca za kovaško obrt 229

sprejme takoj kovaški in podkovski mojster Jože Fabjan v Dolenji vasi, p. Mirna peč na Dolenjskem.

Vajenca za mizarstvo obrt

sprejme Josip Štarmann, Gabrijela, p. Karmelj na Dolenjskem. 226

Sprejme se

krepak 15leten pekovski vajenec.

Ponudbe na Konrada Vidica, pekarna, Jesenicah-Fužine, Gorenjsko. 225

Kdor išče -- najde!

Ta deček je srečen in vesel.
Pomagal je materi pri pranju perila z

ZLATOROG
terpentinovim milom

in našel v milu prisen

zlatnik!

Čevlje za

šolsko mladino

26—30

31—35

36—39

Din 60—, Din 95—, Din 135—

„PETOVIA“ zaloga čevljev

Ljubljana, Dunajska cesta 1a.